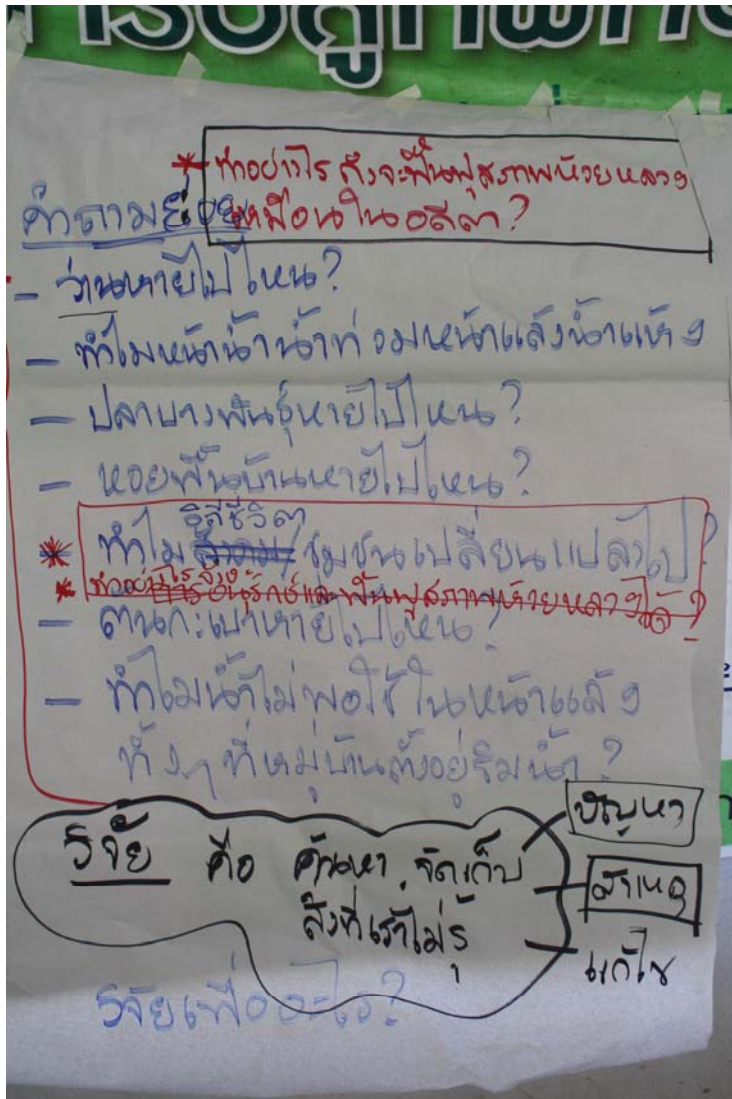

สรุปคำถามของที่ประชุมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่เกิดขึ้นกับลุ่มน้ำห้วยหลวง

- ทำอย่างไรถึงจะฟื้นฟูสภาพห้วยหลวงเหมือนในอดีต?
- ว่านหายไปในไหน?
- ทำไมหน้าน้ำน้ำท่วม ทำไมหน้าแล้งน้ำแห้ง?
- ปลาห้วยหลวงหายไปในไหน?
- หอยพื้นบ้านหายไปในไหน?
- ทำไมวิถีชีวิตของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป?
- ต้นกระเบาหายไปในไหน?
- ทำไมน้ำไม่พอใช้ในหน้าแล้งต่างๆ ที่หมู่บ้านตั้งอยู่ริมน้ำ?

สรุปการประชุม

โดยคุณพัชรินทร์ บัวลอย ผู้ประสานงานโครงการ

ผู้ประสานงานโครงการได้ให้ชาวบ้านทดลองช่วยพัฒนาร่างข้อเสนอโครงการวิจัยจากตัวอย่างคำถามและปัญหาที่ช่วยกันเสนอมา โดยตั้งคำถามกับชาวบ้านว่า งานวิจัยในความคิดของชาวบ้านหมายความว่าอย่างไร? สรุปคำตอบของชาวบ้านได้ ดังนี้ว่า การวิจัยคือการค้นหา การจัดเก็บข้อมูล ถึงสิ่งที่เราไม่รู้และหาสาเหตุ และการแก้ไขต่อไป คำถามต่อไป คือ ชาวบ้านอยากศึกษาทุกประเด็นหรือเลือกบางประเด็นในการศึกษา? หลังจากนั้นให้ทีมวิจัยไปเขียนร่างข้อเสนอโครงการมาแล้วค่อยนัดหมายประชุมกันอีกครั้งหนึ่ง

3) อำเภอสว่างคอม

ครั้งที่ 1 การประชุมพัฒนาจิตวิทยาวิจัยอำเภอสว่างคอม วันที่ 20 กรกฎาคม 2552 ณ ห้องประชุมชั้น 2 อำเภอสว่างคอม จังหวัดอุดรธานี

เปิดการประชุม

โดยนายพลุโชค วรรณนิธิ นายอำเภอสว่างคอม

นายอำเภอมานำเสนอเรื่องการพัฒนาแผนเสนอต่อจังหวัดที่ท่านนายอำเภอไปร่วมประชุมเมื่อต้นเดือนที่ผ่านมาว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดทักท้วงหน่วยงานท้องถิ่นไม่มีแผนที่จะรองรับงบประมาณที่ตั้งไว้ ดังนั้นการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นประโยชน์ต่อการทำงานและการเสนอข้อมูลในการวางแผนพัฒนางานเกี่ยวกับกลุ่มน้ำขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของจังหวัด

ช่วงพัฒนาจิตวิทยาวิจัย

ปลัดน้ำพี โพนพุ่ม ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาสะอาด นำเสนอโครงการศึกษาพัฒนาอ่างน้ำพาน พื้นที่ทั้งหมดของอ่างน้ำพาน 14,300 ไร่ แต่สำรวจจริงวัดดูมีแค่ 6,300 ไร่ โครงการสื่อถึงบริบททั่วไปของชุมชน ตลอดจนแนวความคิดที่จะร่วมกันเป็นองค์กรกลุ่มอนุรักษ์น้ำพาน และปัญหาอุปสรรคที่ไม่สามารถดำเนินการต่อไปให้สำเร็จได้ ประเด็นศึกษาที่สำคัญของโครงการคือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านกายภาพ ข้อมูลศึกษาวิเคราะห์ 5 ด้านที่โครงการเสนอ คือ ด้านสาธารณสุข โภค ด้านพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านการแก้ไขปัญหาปัญหาน้ำท่วม ด้านการพัฒนาการประมงในอ่างน้ำพาน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในอ่างน้ำพาน เมื่อสิ้นสุดโครงการ กลุ่มอนุรักษ์น้ำพานคาดหวังว่าเมื่อการดำเนินการครั้งนี้สำเร็จจะได้เอกสารโครงการที่สมบูรณ์และพร้อมในการนำเสนอขอรับการสนับสนุนจากองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและพร้อมจะสนับสนุนการปรับปรุงพัฒนาอ่างน้ำพานร่วมกัน

อ.ฉลอง เกษนัสและทีมงาน เสนอโครงการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาน้ำห้วยหลวงในเขตอำเภอสว่างคอม โดยมีปัญหาหลักคือปัญหาฤดูฝนน้ำท่วม และน้ำแล้งประชาชนไม่สามารถใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งวิเคราะห์ว่าเนื่องมาจากการจัดการน้ำไม่เป็นระบบ ประชาชนจึงไม่สามารถนำน้ำไปใช้ได้อย่างทั่วถึง โครงการวิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหากรณีน้ำแล้งและผลกระทบที่มีต่อชุมชน รวมทั้งศึกษาแนวทางการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมต่อชุมชน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

- ปลัดน้ำพี: หนักใจเรื่องยังไม่มีทีมวิจัยสำรวจพื้นที่ตรวจสอบสภาพปัญหา ออกแบบเครื่องมือการหาข้อมูลของโครงการ

- อ.พิภพ หัสสา: การออกแบบโครงการที่ไม่สมบูรณ์หรือไม่ผ่านนั้น ทาง สกว.จะไม่ทิ้งหรือตัดออก แต่จะลงมาช่วยปรับปรุงและช่วยตั้งคำถามเพราะ สกว.เห็นคุณค่าของการพัฒนาคนเป็นสำคัญ การออกแบบโครงการต้อง หาเรื่อง หาคน หาประเด็น พื้นที่ มีอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องให้เกิด ประเด็นปัญหาและปรากฏการณ์ที่เป็นจริง
- คุณพัชรินทร์: ให้เสนอรายละเอียดที่มีทิมวิจัยและพัฒนาการของการเขียนร่างข้อเสนอ โครงการวิจัยร่วมด้วยเพื่อชี้ให้เห็นพัฒนาการของการเขียนร่างข้อเสนอโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์
- อ. พิภพ หัสสา: ให้แนวทางการนักศึกษา โครงการพัฒนาอ่างน้ำพาน ทีมวิจัย ต้องร่วมด้วย ตำบลสร้างคอม ตำบล เชียงดา ตำบลนาสะอาด ซึ่งร่วมด้วย เช่น เกษตรอำเภอกอ ฝ่ายปกครอง กรมชลประทาน องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น ประมงจังหวัด ครู ที่ดิน ป่า ไม้จังหวัด คนในชุมชน(ปราชญ์ ผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องที่ทำวิจัย) โรงพยาบาล ฯลฯ

- ให้เพิ่มประวัติความเป็นมาของพื้นที่ การใช้ประโยชน์ เช่น ทำการประมง ทำนาปี ทำนาปรัง

- ปัญหาของอ่างน้ำพาน ได้แก่ ปัญหาน้ำท่วม เกิดจากน้ำฝน น้ำโขง หนุนเข้ามาทางประตู เปิดปิดน้ำอำเภอกอพนพิสัย การบุกรุกเขตอ่างน้ำพาน ระบบนิเวศน์ เปลี่ยนไป ปลาเป็นโรค พืชท้องถิ่นหายไป แนวเขตไม่ชัดเจน การ

สร้างทำนบ วิธีการจับปลาไม่เหมาะสม(จับฤดูวางไข่ ใช้ไฟฟ้าช็อต) ใช้สารเคมีในการเกษตร รอบอ่างน้ำพาน น้ำตื้นเขิน มีวัชพืช การปล่อยน้ำเสียและขยะลงอ่างน้ำพาน

สรุปการประชุม

- อ.ฉลอง เกษทัศน์ จะเอาประเด็นการวิจัยเพื่อท้องถิ่นไปเสนอต่อที่ประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน และให้แต่ละพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัยที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละตำบลมานำเสนอในเวทีพัฒนาโจทย์วิจัยครั้งต่อไป

99

ทาม และเมื่อโครงการวิจัยสำเร็จเราสามารถนำข้อมูลไปต่อยอดโดยการเสนอของบสนับสนุนจาก องค์กร หรือหน่วยงาน อื่นได้ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ฯลฯ

- ผอ.บ.หมู่ 13: ป่าบุ่งป่าทาม เป็นของกรมราชทัณฑ์เขาเวนคืนแล้ว และบางส่วนก็เป็นลำน้ำที่ขุดลอก โครงการโขง ชี มูล ถ้าเราทำอะไรในพื้นที่แห่งนี้จะกระทบหรือมีความผิดไหม
- คุณพัชรินทร์ บัวลอย: คำถามตอบไม่ได้เดี๋ยวนี้แต่ทาง สกว. มีแนวทางการทำงานที่เอาข้อมูลพูด วิธีการใช้งานวิจัยที่ทำให้เป็นประโยชน์ สร้างคอมมูนิตี้ปัญหามากมาย ลองเลือกปัญหาที่ชัดเจนว่าจะแก้ปัญหาที่นั้นและเลือกมาปัญหาเดียว

- ผอ.บ.หมู่ 13: บ้านผม มี ปัญหา เรื่อง น้ำประปา
- คุณพัชรินทร์ บัวลอย: ทีมวิจัยลองเลือกปัญหาและวิธีการจะเก็บข้อมูลของชุมชนอย่างไร และ เมื่อเสร็จโครงการที่วิจัย ให้ทีมวิจัยเสนอต่อ

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหา ทั้งนี้เมื่อวิจัยเสร็จเราก็มีข้อมูลที่ชัดเจนในการขอทุนสนับสนุนมาแก้ปัญหาในชุมชนของเรา

- อาจารย์ฉลอง: ปัญหาของหมู่ 13 ตำบลสร้างคอมตอนนี้เรายังทำอะไรไม่ได้มากกว่านี้ เพราะว่าเรายังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน
- คุณพัชรินทร์ บัวลอย: แนะนำแนวทางการทำวิจัยโดยเขียนกระดาษอธิบายให้ว่าทีมวิจัยรู้แนวทางที่ละขั้นตอน
- อาจารย์ฉลอง: อธิบาย สภาพและปัญหาน้ำท่วมหลวงในเขตอำเภอสร้างคอม ถูกล้าง น้ำไม่เพียงพอในการอุปโภค บริโภค การบริหารจัดการน้ำไม่เป็นระบบ ประชาชนไม่สามารถนำน้ำไปใช้ได้อย่างทั่วถึง ถูกล้าง น้ำท่วมซ้ำซาก ปัญหาอุปสรรคในการจัดการน้ำ ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ปัญหาน้ำแล้ง ปัญหาการกระจายน้ำไปใช้ไม่ทั่วถึง ปัญหาการวิจัย น้ำแล้งมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชนในลุ่มน้ำท่วมหลวงเขตอำเภอสร้างคอมมีอะไรบ้าง วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหากรณีน้ำแล้ง เพื่อศึกษาผลกระทบต่อชุมชน เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการน้ำ ประเด็นศึกษา: ปรับชุมชน วิถีชีวิตชุมชน ความเชื่อ การเปลี่ยนแปลงของลุ่มน้ำท่วมหลวง

- ผญบ.หมู่ 13: ยอยากข้อแก้ข้อที่ 5 ในโครงการเพราะกลัวว่าพันธ์ปลาจะสูญหายจากลำน้ำเพราะปลาขึ้นมาไข่ไม่ได้ เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เช่นประตูเปิดปิดลำน้ำโขงอำเภอพนพิสัยก็มีส่วนในการที่ทำให้พันธ์ปลาลดน้อยลง
- คุณเหรียญชัย หล้าคอม: ประตูน้ำที่อำเภอพนพิสัยผู้ดูแลเขาเปิดเต็มที่แล้วในช่วงฤดูฝนถ้าเขาปิดน้ำก็จะท่วมอำเภอสร้างคอมเลย
- อ.ฉลอง: ปัญหาของอำเภอสร้างคอมอีกอันหนึ่งคือ ชาวอำเภอสร้างคอมไม่เข้มแข็ง คือปัญหาที่เกิดขึ้นชาวอำเภอสร้างคอมก็จะเฉยไม่เตือนร้อนไม่ร้องเรียนและที่สำคัญไม่มีข้อมูลที่จะสื่อบอกความต้องการของตนเองได้
- คุณเหรียญชัย หล้าคอม: ถนนกันห้วยหลวงก็เป็นส่วนหนึ่งของปัญหา
- ผญบ.หมู่ 9: หน้าแล้งไม่มีน้ำใช้ในการทำการเกษตรและดำรงชีวิตของคนในชุมชน จะทำอย่างไรถึงจะมีน้ำใช้อย่างเพียงพอในฤดูแล้ง

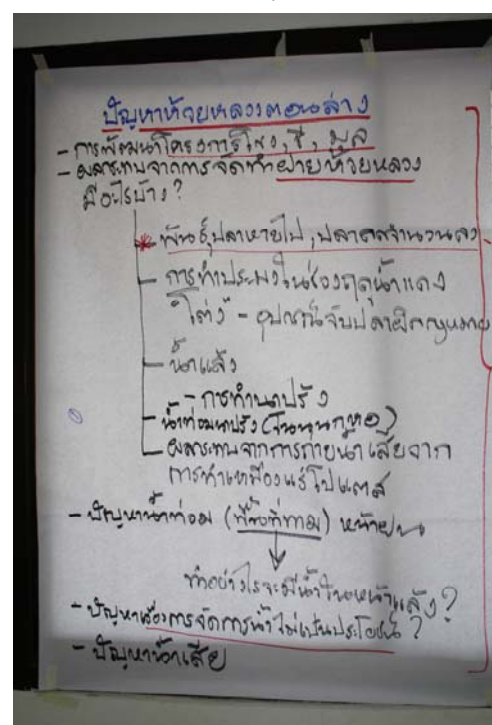
- อ.สุวัฒน์ ศรีสุนทร: ความจริงปัญหาของน้ำมีมากในอำเภอสร้างคอม วิจัยคือการหาปัญหาของลำห้วยหลวง มีน้ำท่วม และน้ำแล้ง หน้าฝนก็น้ำมาก หน้าแล้งก็น้ำหมด
- ประเด็นปัญหา คือ ผลกระทบจากการจัดการน้ำ

- คุณพัชรินทร์ บัวลอย: ให้ผู้เข้าร่วมประชุมตั้งคำถามเพื่อหาโจทย์วิจัยให้กับชุมชน

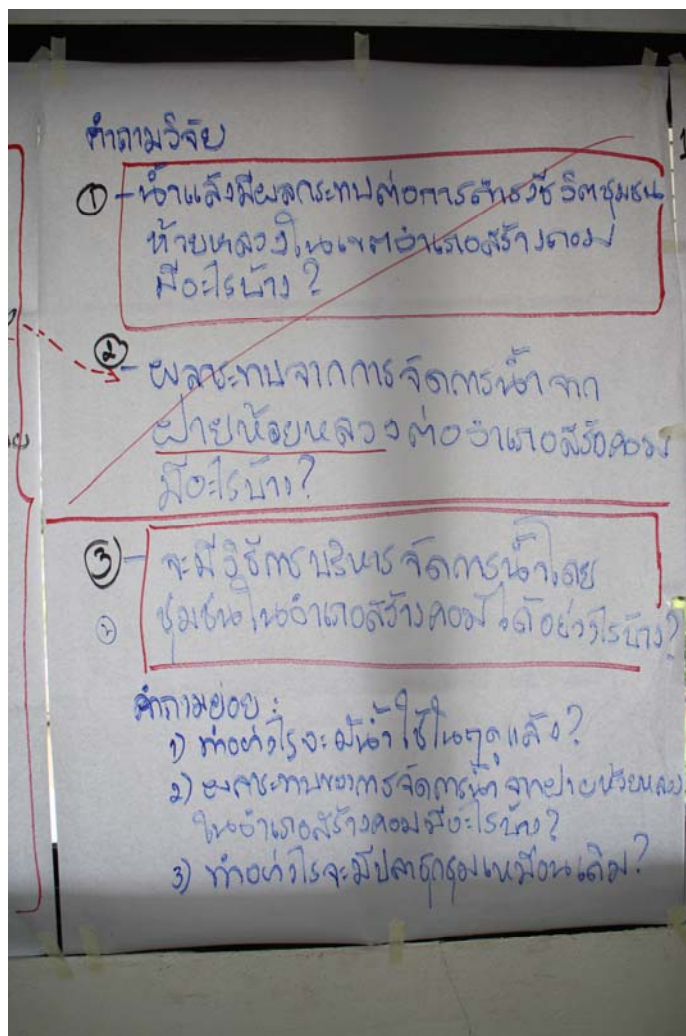
1. น้ำแล้งมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชนลำห้วยหลวงในเขตอำเภอสร้างคอมมีอะไรบ้าง
2. ผลจากการจัดการน้ำจากฝ่ายห้วยหลวงต่อสร้างคอมมีอะไรบ้าง
3. จะมีวิธีการบริหารจัดการน้ำโดยชุมชนในอำเภอสร้างคอมได้อย่างไร

- คุณพัชรินทร์ บัวลอย: ให้ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมวิเคราะห์ปัญหาห้วยหลวงตอนล่าง ได้ปัญหาคือ

- การพัฒนาโครงการโขง ชี มูล
- ผลกระทบจากการจัดทำฝ่ายห้วยหลวงมี
- พันธุ์ปลาหายไป ปลาลดจำนวนลง

- การทำประมงในช่วงฤดูน้ำแล้ง อุปกรณ์ในการจับปลาที่ผิดกฎหมาย
 - น้ำแล้ง มีผลต่อการทำนาปรัง
 - น้ำท่วมนาปรัง (โนนนกหอ หมู่ที่3 อำเภอสร้างคอม)
 - ผลกระทบจากการถ่ายน้ำเสียจากการทำเหมืองแร่โปแตส
 - ปัญหาน้ำท่วม(พื้นที่ทาม) หน้าฝน
 - ปัญหาเรื่องการจัดการน้ำไม่เป็นประโยชน์
 - ปัญหาน้ำเสีย
- ผู้เข้าร่วมประชุมมีมติให้เลือกปัญหาข้อ 3 เป็นโจทย์ในการทำวิจัย คือ จะมีวิธีการบริหารจัดการน้ำโดยชุมชนในอำเภอสร้างคอมได้อย่างไรบ้าง และตั้งคำถามย่อยในโจทย์วิจัย คือ
 - ทำอย่างไรจะมีน้ำใช้ในฤดูแล้ง?
 - ผลกระทบของการจัดการน้ำจากฝ่ายห้วยหลวงในอำเภอสร้างคอมมีอะไรบ้าง?
 - ทำอย่างไรจะมีปลาชุกชุมเหมือนเดิม?

สรุปร่างข้อเสนอโครงการอำเภอสร้างคอม

ชื่อโครงการ โครงการศึกษาวิธีการบริหารจัดการน้ำห้วยหลวงในเขตอำเภอสร้างคอม

1.1 สภาพทั่วไป (อำเภอสร้างคอม)

- ประวัติศาสตร์
- ภูมิประเทศ อากาศ
- ประชากร อาชีพ
- ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม
- รสนิยม
- คำขวัญ

1.2 ปัญหา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสาเหตุปัญหาน้ำไม่เพียงพอในหน้าแล้ง?
1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากฝายห้วยหลวงที่มีต่ออำเภอสร้างคอม
2. เพื่อศึกษาชนิดพันธุ์ปลาที่สูญหายไป
3. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมในอำเภอสร้างคอม

ประเด็นศึกษา

1. บริบทชุมชนลุ่มน้ำห้วยหลวง
2. วิถีชีวิตชุมชนที่มีผลกระทบต่อการใช้น้ำ
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการน้ำ
4. การเปลี่ยนแปลงของลุ่มน้ำห้วยหลวง
5. การจัดการประมงในลุ่มน้ำห้วยหลวง
6. ชนิดของพันธุ์ปลาดั้งเดิม อดีตจนถึงปัจจุบัน
7. ผลกระทบจากการสร้างฝายห้วยหลวง

นิยามศัพท์

- ห้วยหลวง สร้างคอม ประชากร
- เครื่องมือประมงพื้นบ้าน แห โด่ง สะตุง มอญ เบ็ด ลอบ ไซ
- ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการจัดการน้ำ สุนัข ทำคั้นคูกันน้ำ กระช่อ กาลักน้ำ กังหันลม

กรอบคิดในการทำงาน

- การส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้านในการจัดการน้ำ
- การรู้เท่าทันธรรมชาติของห้วยหลวงและการมีวิถีการอยู่กับธรรมชาติของห้วยหลวงอย่างสมดุลและยั่งยืน
- การปรับใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสมกับภูมิประเทศลุ่มน้ำ

พื้นที่ดำเนินการวิจัย

ทุกหมู่บ้านในเขต ต.สร้างคอม 13 หมู่บ้าน ต.เชียงดา 8 หมู่บ้าน ต. นาสะอาด 8 หมู่บ้าน และต.หินโงม 7 หมู่บ้าน รวม 36 หมู่บ้าน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนในอำเภอสร้างคอมได้ใช้ประโยชน์จากการจัดการน้ำในหน้าแล้งอย่างเพียงพอทั่วถึง และเป็นธรรม
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบบริหารจัดการน้ำได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อชุมชน
3. ความสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำห้วยหลวงกลับสู่ธรรมชาติ
4. ได้วิธีการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุดในอำเภอสร้างคอม

วิธีเก็บข้อมูล

1. ส่งแบบสอบถามให้ผู้นำหมู่บ้าน
2. ทีมวิจัยไปสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลเพิ่มเติม
3. แต่ละหมู่บ้านทำประชาคมหมู่บ้าน รายงานข้อมูลในระดับหมู่บ้าน
4. ตั้งทีมวิเคราะห์ข้อมูล นำมาวิเคราะห์ร่วมกันอีกครั้งในการประชุม
5. ทำรายงานการสังเคราะห์ข้อมูล

จัดทำปฏิทินการดำเนินงานวิจัย (ให้ทีมวิจัยปรึกษาหารือกันกันว่าจะทำวิจัยช่วงไหน อย่างไร)

ตามปฏิทิน

กิจกรรม	เดือน (ม.ค-ธ.ค)

รายชื่อทีมวิจัยกลาง(อำนวยการ)

1.นายฉลอง เกษนัส	2. ผ.อ สุทัศน์ บุตรอุดม
3. ผ.อ ไชยวัฒน์ ศรีสุนทร	4. นายสุวัตร ศรีโททุม
5. นายธเนศ สร้างแก้ว	

กรรมการตำบลสร้างคอม

1.กำนันประเสริฐ โพนสิงห์ ม.10	2. นางฉันทนา อุดรพันธ์ ม.12
3. นายเชวง โคตรศรี	4.นายลัทธพงษ์ ชันดี ม.1
5. นายหนูนา เอื้อหวัง	

กรรมการตำบลเชียงดา

1.คุณเหรียญชัย หล้าคอม	2. คุณหนูพัด กันยุบล
3. คุณสายนต์ ศรีเถลา	4. นายประจักษ์ กันหาชิน
5.นายฉลอง โพนธาตุ	

กรรมการตำบลนาสะอาด

1. ปลัด น้ำพี โพนพูน

2. นายสามารถ ชีสุระ

2. นายณัฐวุฒิ อินทฤชาชัย

4. นายอภิชาติ ศิริธร

5. น.ส. ลินดา ดิสมินทร์

6. นางโสภา นารีจันทร์

7. นางมลฤดี ราชโยธา

กรรมการตำบลหินโงม

1. นายบุญธรรม โคตรกระพี

2. นายก้อน พังน้อย

3. นายวิไล พันธุ์ข้อง

4. นายสังข์ทอง ยางศรี

5. นางบุญหลาย อินทฤชาชัย

สรุปการประชุม

- ทีมวิจัยจะเอาร่างข้อเสนอโครงการไปพัฒนาต่อเป็นเอกสารโครงการและส่งให้แก่ผู้ประสานงานโครงการช่วยพิจารณาปรับปรุงแก้ไขต่อไป
- ทีมวิจัยจะไปปรึกษาหารือกันต่อในพื้นที่และไปประสานงานให้ผู้ที่ไม่ได้มาเข้าร่วมประชุมทราบความเคลื่อนไหวของการจัดทำร่างข้อเสนอโครงการวิจัย

3.1.5 เวทีนำเสนอข้อมูลการศึกษาการบริหารจัดการน้ำ การใช้น้ำ และการพัฒนาลุ่มน้ำห้วยหลวง (ภาพรวมจังหวัดอุดรธานี) วันที่ 9 กันยายน 2552 ณ ศาลาประชาคมบ้านหัวนหมู 11 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนี้ เพื่อให้ตัวแทนพื้นที่ได้นำเสนอข้อมูลปัญหาของแต่ละพื้นที่และเห็นความเชื่อมโยงของ ภาพรวมลุ่มน้ำห้วยหลวงจังหวัดอุดรธานี

วิธีการดำเนินการ มีการประชุมในวันที่ประกอบไปด้วยทีมวิจัยจาก 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองวัวซอ อำเภอพิบูลย์รักษ์และ อำเภอสร้างคอม

ผลการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเสนอร่างข้อเสนอโครงการของแต่ละพื้นที่

(1) อำเภอสร้างคอม

เสนอโดย อ.ฉลอง เกษนัส หัวหน้าทีมวิจัย (ประธานชมรมอนุรักษ์ลุ่มน้ำห้วยหลวงฯ)

ภาพแสดงการนำเสนอร่างข้อเสนอโครงการ:

โครงการศึกษาวิธีการบริหารจัดการน้ำห้วยหลวงในเขตอำเภอสร้างคอม

ชื่อผู้เสนอโครงการ : นายฉลอง เกษนัส และทีมงาน

ชื่อโครงการ : ศึกษาวิธีการบริหารจัดการน้ำห้วยหลวงในเขตอำเภอสร้างคอม

ชื่อผู้เสนอโครงการ : นายฉลอง เกษนัส บ้านเลขที่ 164 หมู่ที่ 2 บ้านสร้างคอม ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี 41260

1.ความเป็นมา

1.1 สภาพทั่วไป

ในอดีตเมื่อ 30 ปีก่อน อำเภอสร้างคอม ถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ โดยเฉพาะสภาพแหล่งน้ำ ที่มีสายน้ำหลายสายไหลลงมาบรรจบพบกันที่ ลำห้วยหลวงและไหลลงสู่ปากแม่น้ำโขง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย หนึ่งในช่วงฤดูฝนแต่ละปีที่ผ่านมาน้ำโขงได้ไหลเอ่อ ล้นฝั่งเข้าสู่พื้นที่ป่าบุงป่าทามที่ขึ้นอยู่รอบๆสองฝากฝั่งลำห้วยหลวง โดยมีสภาพป่าเป็นที่ราบลุ่ม กินบริเวณกว้างขวางมีสภาพธรรมชาติที่พึ่งพาอาศัยกันและกัน ป่าบุงป่าทามยังชะลอความเร็วของกระแสน้ำไม่ให้เกิดความรุนแรงเหมาะที่จะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ ลำห้วยหลวงมีปลาน้ำจืดหลากหลายสายพันธุ์ที่เดินทางเข้ามาผสมและแพร่พันธุ์ในบริเวณนี้ ครั้นถึงปลายฤดูฝนน้ำลดลงปลาหลากหลายชนิดก็กลับลงสู่แม่น้ำโขงต่อไป ซึ่งเป็นวัฏจักรทางธรรมชาติและสามารถเติมพันธุ์ปลาหลากหลายชนิดตามแหล่งน้ำธรรมชาติสาขาลำห้วยหลวงอย่างเป็นระบบ อนึ่ง ชุมชนในอดีต มีวัฒนธรรมในการดักจับปลาเพื่อบริโภคเท่านั้นและเป็นอาชีพรองจากการทำนา หากเหลือนำไปทำปลาร้าและจำหน่ายเป็นรายได้อยู่อย่างพอเพียง ดังคำขวัญที่ว่า “ต้นคอมพร้อมบ่อน้ำ หัตถกรรมฟูเฟื่อง ลือเลื่องแหล่งปลาชุม ลุ่มน้ำปลาชะโด โอชาปลาร้าหอม เพียบพร้อมประเพณี”

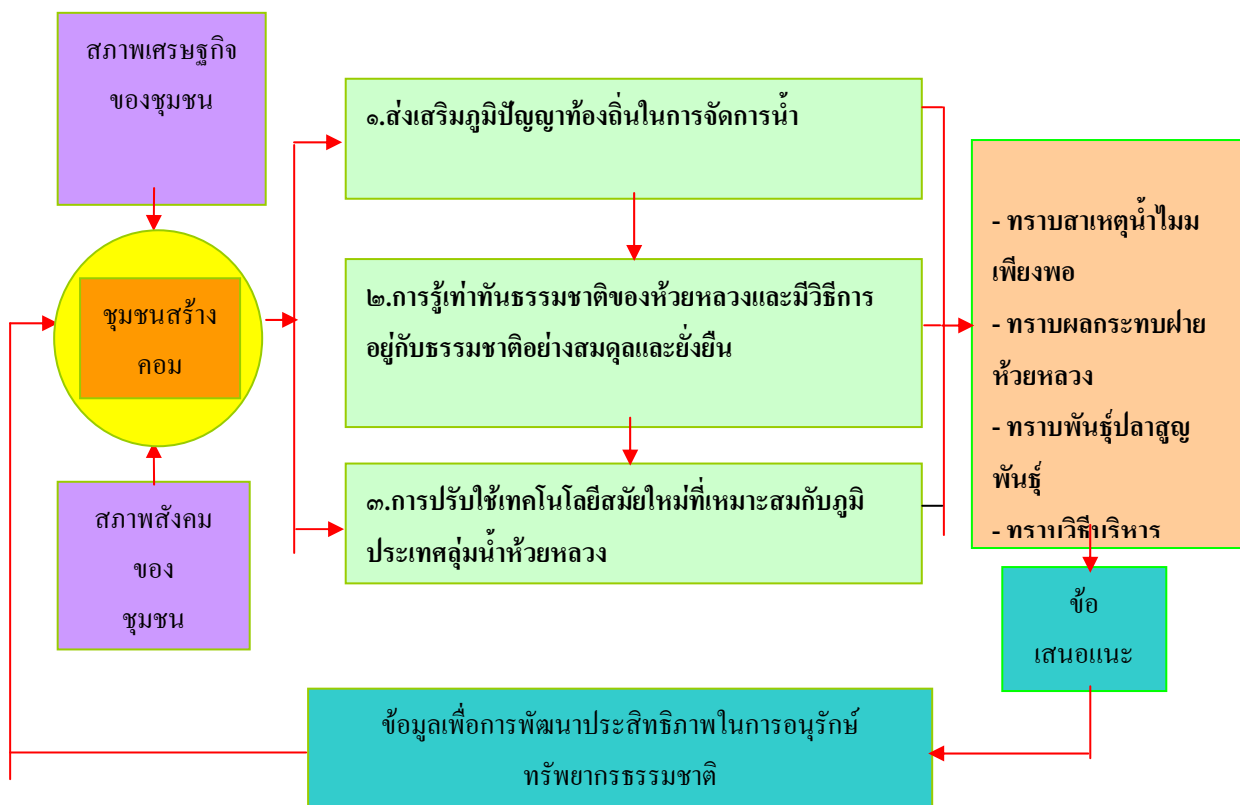
ปัจจุบันสภาพดังกล่าวได้ถูกทำลายโดยฝีมือมนุษย์ เพื่อเปลี่ยนแปลงพื้นที่ทำการเกษตร คือ ทำนาปรัง ป่าบุงป่าทามเป็นทรัพยากรที่ปกคลุมพื้นที่ถูกทำลาย ปริมาณน้ำเพื่อการเกษตร ปริมาณปลาลดลง ปลาผสมพันธุ์และขยายพันธุ์ยากลำบากมากขึ้น เนื่องจากการไหลของน้ำมีความรุนแรง ตลอดจนวิธีการดักจับปลาของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยใช้วิธีการที่ทันสมัยและผิดกฎหมายเข้ามาช่วยจับ ชุมชนมีทัศนคติเปลี่ยนแปลงมากขึ้นทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมในการดักจับปลาเปลี่ยนแปลงจากอดีต คือ ดักจับเพื่อการบริโภค ปัจจุบันดักจับเพื่อนำไปจำหน่าย ไม่เว้นลูกปลาวัวเล็กๆที่พร้อมกลับสู่แม่น้ำโขง และจะกลับขึ้นมาใหม่ในฤดูกาลต่อไป ดังนั้นการขาดจิตสำนึกในการปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนเป็นปัญหาที่ชุมชนจะต้องรับทราบและแก้ไขร่วมกัน หากต้องการที่จะรักษาสมบัตินี้ไว้ให้แก่ชนคนรุ่นหลังและรักษาจุดแข็งนี้ให้เป็นเส้นทางชีวิตของชุมชนคนสร้างคอม จำเป็นต้องทำการวิจัยเพื่อการพัฒนา ค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไขรักษาทรัพยากรเหล่านี้ให้ยั่งยืนตลอดไปจนชั่วกาลนาน

1.2 ปัญหา

จากการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้มองเห็นผลกระทบที่เกิดจากฝีมือมนุษย์ ที่เข้าไปทำลายแหล่งน้ำ ป่าบุงป่าทาม จนทำให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ของมนุษย์ สัตว์ป่าและสัตว์น้ำ ตลอดจนความรุนแรงของกระแสน้ำที่พัดพาเอาตะกอนที่เป็นปุ๋ยทางธรรมชาติ จึงมีข้อเสนอแนะจากชุมชนให้มี ศึกษาวิธีการบริหารจัดการน้ำห้วยหลวงในเขตอำเภอสร้างคอม เพื่อให้มีการป้องกัน และแก้ไขปัญหาจากการเข้าไปทำลายทรัพยากรของมนุษย์ทั้งภายในและภายนอก ดังนี้

- 1) ปัญหาป่าบุงป่าทามถูกทำลาย
- 2) ปัญหาแหล่งน้ำตื้นเขิน
- 3) ปัญหาปริมาณสัตว์น้ำลดลง
- 4) ปัญหาชุมชนขาดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

2. กรอบความคิดในการทำงาน

3. โจทย์

- 3.1 ทำอย่างไรจะมีน้ำใช้อย่างเพียงพอในฤดูแล้ง
- 3.2 ผลกระทบจากการจัดการน้ำจากฝ่ายห้วยหลวงในเขตอำเภอสร้างคอมมีอะไรบ้าง
- 3.3 ทำอย่างไรทรัพยากรสัตว์น้ำในลุ่มน้ำห้วยหลวงจะอุดมสมบูรณ์เหมือนเดิม

4. วัตถุประสงค์

- 4.1 เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาน้ำไม่เพียงพอในฤดูแล้ง
- 4.2 เพื่อศึกษาผลกระทบจากฝายห้วยหลวงที่มีต่ออำเภอสร้างคอม
- 4.3 เพื่อศึกษาชนิดพันธุ์ปลาที่สูญพันธุ์ไปจากลุ่มน้ำห้วยหลวง
- 4.4 เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมในอำเภอสร้างคอม

5. ประเด็นศึกษา

- 5.1 บริบทชุมชนลุ่มน้ำห้วยหลวง
- 5.2 วิถีชีวิตชุมชนที่มีผลกระทบต่อการใช้น้ำ
- 5.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการน้ำ
- 5.4 การเปลี่ยนแปลงของลุ่มน้ำห้วยหลวง
- 5.5 การจัดการประมงในลุ่มน้ำห้วยหลวง
- 5.6 ชนิดพันธุ์ปลาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 5.7 ผลกระทบจากการสร้างฝายห้วยหลวง

6. นิยามศัพท์

- 6.1 ห้วยหลวง หมายถึง ลำห้วยหลวงตอนปลายเริ่มตั้งแต่เขตบ้านตลิ่งชัน อำเภอสร้างคอมถึงปากน้ำ อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย
- 6.2 สร้างคอม หมายถึง อำเภอที่เป็นพื้นที่ทำการศึกษ ประกอบด้วย 4 ตำบล คือ ตำบลสร้างคอม ตำบลเชียงดา ตำบลนาสะอาด ตำบลหินโงม
- 6.3 ประชากร หมายถึง ประชากรในเขต 4 ตำบล
- เครื่องมือประมงพื้นบ้าน หมายถึง อุปกรณ์ที่คิดค้นด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน
- 6.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง นวัตกรรมที่เกิดจากชุมชนคิดค้นและใช้เป็นเวลานานและประสบผลสำเร็จ

7. วิธีดำเนินการ

- 7.1 ศึกษาข้อมูลมือสองที่เกี่ยวกับบริบทชุมชนรอบ ๆ ลุ่มน้ำห้วยหลวงในเขตอำเภอสร้างคอมและการดำเนินงานทั้งด้านการพัฒนาและการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการดูแลรักษาธรรมชาติ
- 7.2 สร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนในพื้นที่ โดยใช้เวทีหมู่บ้านเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมกับทีมวิจัยและชาวบ้านในประเด็นที่ทบทวนและกำหนดร่วมกัน
- 7.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาและเพื่อค้นหาศักยภาพของชุมชนที่สามารถใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา
- 7.4 จัดเวทีใหญ่เพื่อกำหนดกิจกรรมแก้ไขปัญหา
- 7.5 จัดเวทีใหญ่เพื่อสรุปบทเรียนการดำเนินการวิจัยในช่วงที่ ๑
- 7.6 จัดเวทีประชุมประจำเดือนที่ทีมวิจัยและคณะทำงานเพื่อติดตามและปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์

8. พื้นที่ดำเนินการวิจัย ทุกหมู่บ้านในเขตตำบลสร้างคอม เชียงดา นาสะอาด และตำบลหินโงม รวม 36 หมู่บ้าน
9. ระยะเวลาดำเนินการ ใช้เวลาดำเนินการวิจัยเป็นเวลา 6 เดือน
10. งบประมาณ โดยประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ บาท
11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
 - 11.1 ชุมชนอำเภอสว่างคอม ทราบถึงสาเหตุของปัญหาน้ำไม่เพียงพอดูแล
 - 11.2 ได้ทราบถึงผลกระทบจากฝ่ายห้วยหลวงที่มีต่อการดำเนินชีวิตของชุมชน
 - 11.3 ได้ทราบชนิดและพันธุ์ปลาที่ตีสัญพันธุ์ไปจากลุ่มน้ำห้วยหลวง
 - 11.4 ได้ทราบวิธีการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุดในอำเภอสว่างคอม

ภาพแสดงแผนที่พื้นที่ดำเนินการวิจัยของโครงการ
 โครงการศึกษาวิธีการบริหารจัดการน้ำห้วยหลวงในเขตอำเภอสว่างคอม
 พื้นที่เป้าหมาย: ทุกหมู่บ้านในเขตตำบลสร้างคอม เชียงดา นาสะอาด และตำบลหินโงม
 รวม 36 หมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมการประชุม

- อยากให้มีการทำบัตรประจำตัวเพื่อแสดงว่าเป็นทีมวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะจากทีม สกว. สำนักงานภาค

คุณสุวรรณ บัวพันธุ์ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น สำนักงานภาค

สรุปข้อเสนอแนะสำหรับพื้นที่ อ.สร้างคอม

- ควรมีการเลือกประเด็นปัญหาที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงในการทำวิจัย โดยหยิบยกเอาปัญหาสำคัญและมีผลกระทบมากที่สุดมาพิจารณาก่อน เช่น “โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับป่าบุ่งป่าทาม”
- เลือกพื้นที่ที่ปัญหานั้นๆ รุนแรงที่สุดประมาณ 2-3 หมู่บ้าน หยิบยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างกรณีศึกษาเพื่อเป็นตัวแทนของงานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสำคัญของลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนล่าง
- เลือกศึกษาทรัพยากรสำคัญที่เกี่ยวกับปัญหาหลักที่หยิบยกขึ้นมาพิจารณาเป็นโจทย์วิจัย
- มองช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- ศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของปัญหานั้นๆ โดยให้ข้อมูลจากงานวิจัยเป็นตัวบอก

(2) อำเภอหนองวัวซอ

เสนอโดย อ. จำเริญ ศรีวัลลภและทีมงาน

อ. จำเริญ ศรีวัลลภ อาจารย์ประจำโรงเรียนหนองแวงเดิผู้แทนชุมชนนำเสนอโครงการ
ศึกษาแนวทางการ อนุรักษ์ฟื้นฟูป่าไม้ สัตว์ป่า ดันน้ำธรรมชาติ
ลำห้วยแจ้เกวียน ลำห้วยหลี่ผีและลำห้วยข้ามะกรูด
โดยชุมชนบ้านหนองแวงเดิ - เกษตรสมบูรณ์

ชื่อโครงการ: โครงการศึกษาแนวทางการ อนุรักษ์ฟื้นฟูป่าไม้ สัตว์ป่า ดันน้ำธรรมชาติลำห้วยแจ้
เกวียน ลำห้วยหลี่ผี และลำห้วยข้ามะกรูด โดยชุมชนบ้านหนองแวงเดิ - เกษตร
สมบูรณ์

ชื่อผู้เสนอโครงการ นายบุญมา ศรีสวัสดิ์

บ้านเลขที่ 37 หมู่ที่ 3 ตำบล น้ำพัน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 41360

1. ความเป็นมา

1.1 สภาพทั่วไป

ชาวบ้านหนองแวงเดิเกษตรสมบูรณ์ เดิมอาศัยอยู่บ้านนาแองบริเวณใกล้เคียงกับตัวเมือง
จังหวัดอุดรธานี จากการที่เป็นชุมชนแออัด พื้นที่ทำกินไม่พอเพียง จึงได้ชักชวนญาติพี่น้องพร้อม
ชาวบ้านจำนวนหนึ่ง จากบ้านเดิมออกแสวงหาที่อยู่ที่ทำกินแห่งใหม่ จนกระทั่งมาพบหนองน้ำและพื้นที่

เป็นป่าอุดมสมบูรณ์เหมาะที่จะมาอาศัยและอยู่ทำกิน จึงได้ดำเนินการก่อตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2440 โดยชาวบ้านที่เข้ามาอาศัยอยู่ได้พร้อมใจกันตั้งชื่อหมู่บ้านตามหนองน้ำที่พบและอาศัยอยู่ 2 หนองคือหนองแวงและหนองเต็ด ปัจจุบันหนองแวงและหนองเต็ดเป็นแหล่งอุปโภคบริโภคที่อุดมสมบูรณ์ของชุมชนผู้เข้ามาอาศัยอยู่ จึงตั้งชื่อเป็นหมู่บ้านหนองแวงเต็ด เป็นหมู่บ้านบริวารของบ้านน้ำพัน หมู่ที่ 1, 4, และหมู่ที่ 8 ตำบลน้ำพัน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองอุดรธานี 34 กิโลเมตร ชุมชนบ้านหนองแวงเต็ด มีทั้งหมด 142 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร 610 คน เป็นชาย 327 คน เป็นหญิง 283 คน ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือทำการเกษตร จำนวน 114 ครัวเรือน อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ 150 - 180 บาท/วัน ประชากรจะมีรายได้เฉลี่ย 34,283 บาท/คน/ปี บ้านหนองแวงเต็ด มีพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 16,407 ไร่ โดยแยกเป็นพื้นที่ทำนา จำนวน 1,008 ไร่ จำนวนครัวเรือนที่ทำนา 100 ครัวเรือน พื้นที่ทำไร่จำนวน 1,052 ไร่ ครัวเรือนที่ทำไร่ทั้งหมด 72 ครัวเรือนโดยทำไร่อ้อย จำนวน 740 ไร่ มันสำปะหลัง 312 ไร่ ทำสวนผลไม้ 10 ไร่ ทำสวนยางพารา 176 ไร่ และเป็นพื้นที่สาธารณะอื่นๆอีก จำนวน 13,119 ไร่

สภาพโดยทั่วไปของชาวบ้านหนองแวงเต็ด เป็นพื้นที่ลาดชันตามแนวภูเขา มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ มีลำห้วยแจ้เกรียน ลำห้วยหลี่ผี ลำห้วยข้ามะกรุด มีน้ำตลอดทั้งปี ลำน้ำเหล่านี้มีความสำคัญต่อชุมชนบ้านหนองแวงเต็ด - เกษตรสมบูรณ์เป็นอย่างมาก เนื่องจากชุมชนได้ใช้น้ำจากลำห้วยเหล่านี้ในการ อุปโภค บริโภค และทำการเกษตร มีการทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ บ้านหนองแวงเต็ด ยังมีป่าไม้ธรรมชาติที่ขึ้นอยู่ตามลำห้วยภูเขาอยู่ 100 % ที่ป่าเหล่านี้จะมีสัตว์ป่าอยู่หลายชนิดมาอาศัยอยู่ เช่น กระรอก กระแต หมูป่า รวมทั้งสัตว์ป่าอื่นๆอีกหลายประเภท จากการสำรวจดังกล่าวได้บ่งบอกถึงความสมบูรณ์ของป่าและจำนวนประชากรของสัตว์ป่าที่มีอยู่ในชุมชนบ้านหนองแวงเต็ดได้เป็นอย่างดี

1.2 สภาพปัญหา

จากการที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้มีผู้คนได้เข้าไปตัดต้นไม้ทำลายป่า ล่าจับสัตว์ป่าและยิงนกในป่าเขา อยู่เป็นประจำ จึงทำให้ป่าไม้ สัตว์ป่า อันอุดมสมบูรณ์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติมีจำนวนลดลง และเป็นเหตุให้สัตว์ป่าสงวนบางชนิดถึงกับสูญพันธุ์ไปในที่สุด จึงส่งผลกระทบต่อสภาพป่าและภูเขาอันที่เคยเป็นแหล่งอาหารอันอุดมสมบูรณ์ ที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิดลดน้อยลงไป จึงได้มีข้อเสนอแนะจากชุมชน ให้มีการศึกษาวิธีการหาแนวทางในการอนุรักษ์ป่าไม้ และสัตว์ป่าที่มาอาศัยอยู่ตามแนวป่าภูเขา เพื่อให้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากการลักลอบล่าสัตว์ป่า ตัดต้นไม้ ทำลายป่า จากบุคคลภายนอกเป็นประจำ นอกจากนี้ยังมีปัญหาต่างๆอีกมากดังต่อไปนี้

(1) ปัญหาจากการที่มีคนเข้าไปลักลอบล่าจับสัตว์ป่ามาเป็นอาหารและนำออกขายจำหน่าย

(2) ปัญหาจากการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งเป็นแหล่งเกิดต้นน้ำลำห้วยดังกล่าว เพื่อเผาถ่าน และจับจองเป็นที่ทำกินเป็นของตนเอง

(3) ไฟป่าในฤดูแล้ง ทุกปีที่ไฟไหม้ตามป่า ตามเขา ทำให้พืชซึ่งเป็นอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติของสัตว์ป่าเสียหาย เป็นเหตุให้ป่าถูกทำลาย และสัตว์ป่าต้องอพยพถิ่นไปอาศัยอยู่ที่แห่งอื่น

(4) ปัญหาจากการที่ผู้คนบุกรุกสวนป่า โดยการเข้าไปทำธุรกิจส่วนตัวบนภูหินลาดข้อฟ้า เช่น ก่อสร้างเป็น

รีสอร์ทใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวในเขตแหล่งต้นน้ำลำธาร เป็นต้น

(5) ปัญหาจากการที่ผู้คนไปลักลอบนำพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับที่เกิดขึ้นเองมีอยู่ตามธรรมชาติเพื่อนำมาประดับตามอาคารสถานที่ราชการ และเพื่อนำไปจำหน่ายหารายได้ให้กับตนเอง

ปัจจุบันชุมชนได้มีการศึกษาหาแนวทาง วิธีการเพื่อบริรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ไปแล้วเป็นบางส่วน ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดเขตป่าในบริเวณห้วยถ้ำปลา ลำห้วยแจ้เกรียน ลำห้วยหลี่ผี ที่เป็นแหล่งต้นน้ำจำนวนเนื้อที่กว่า

13,000 ไร่ โดยได้มีการอนุรักษ์ดูแลรักษาป่า เพื่อป้องกันการลักลอบตัดต้นไม้และล่าสัตว์ป่า โดยหน่วยงานของฝ่ายปกครอง ฝ่ายบริหาร ร่วมกันไปตรวจดูแลรักษาป่าเป็นประจำ

(2) กำหนดแนวอาณาเขตที่แน่นอนชัดเจนกับตำบลโนนทัน จังหวัดหนองบัวลำภู และตำบลตาลเลียนอำเภอกุดจับ เพื่อลดปัญหาป่าไม้และพืชที่เป็นอาหารตามธรรมชาติถูกทำลาย

(3) ขอความร่วมมือกับชุมชนหรือบุคคลทุกคนที่ได้เข้าไปทำมาหากินในเขตบริเวณป่าดังกล่าวประกาศงดการล่าสัตว์ จับสัตว์ป่าทุกชนิดในเขตบริเวณที่กำหนด และการตัดต้นไม้เพื่อนำไปเผาถ่านหรือแปรรูปเพื่อจำหน่าย

เป็นต้น

แม้ว่าปัจจุบันชุมชนได้แก้ปัญหาที่ได้เกิดขึ้นไปแล้วบ้างบางส่วนก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดีได้เท่าที่ควร จึงได้มีการประสานงานไปยังเขตรักษาป่าไม้ที่รับผิดชอบทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นร่วมกันกับชุมชนต่อไป

2. กรอบความคิดในการทำงาน

2.1 เรื่องของทรัพยากรธรรมชาติ

จากการศึกษาวิจัยสภาพป่าไม้เมื่อต้นปี พ.ศ. 2549 โดยการเข้าไปสำรวจป่าไม้ และพักค้างคืนที่ภูลาดทัพฟ้าโดยมีฝ่ายปกครองกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสัตว์และป่าไม้อันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร ของมนุษย์และสัตว์ป่าทุกชนิด ฯลฯ หากแต่ว่าความสมดุลทางธรรมชาติสูญหายไปก็จะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และจำนวนประชากรสัตว์ป่าโดยตรง ด้วย ความสมดุลทางธรรมชาติที่สูญไปส่วนใหญ่จะเกิดจากฝีมือของมนุษย์ เช่น การลักลอบตัดไม้เพื่อนำไปเผาถ่านหรือทำไม้แปรรูปเพื่อนำไปจำหน่าย ตลอดจนการล่าจับสัตว์ป่าทุกชนิดเพื่อเป็นอาหารและนำไปจำหน่าย เป็นต้น ดังนั้นชุมชนจึงจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการ เพื่อมิให้เกิดผล

กระทบมากขึ้นไปกว่านี้ จึงได้มีการประกาศห้ามโดยเด็ดขาด ชุมชนจะต้องช่วยกันดูแลรักษาป่าไม้ ธรรมชาติและสัตว์ป่า ดันน้ำลำธารให้มืออยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ต่อไป

2.2 เรื่องขององค์กรชุมชน

เมื่อมีกลุ่มคนมาอาศัยอยู่รวมกัน ณ ที่หนึ่งที่ใดย่อมจะเกิดเป็นชุมชนขึ้น ในชุมชนนั้นก็จะมีทั้งผู้นำเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ผู้นำที่เกิดจากการเลือกตั้งของชุมชนนั้นๆ ผู้นำจากการแต่งตั้งของทางราชการ ฯลฯ บุคคลเหล่านี้ล้วนแต่เป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้นำเหล่านี้จะมีศักยภาพและข้อจำกัดอยู่ ผู้นำบางคนสามารถเข้ามาดูแลจัดการในจุดนี้ได้ แต่อาจขาดเทคนิคและวิธีการในการจัดการให้เป็นรูปธรรมได้ ดังนั้น ผู้นำชุมชนเหล่านี้จะได้รับความรู้ทักษะวิธีการที่จะนำมาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน ให้มีความยั่งยืนได้หากมีการเสริมความรู้และทักษะการถ่ายทอดที่ดีจากภาครัฐ

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ถือเป็นทุนประเดิมที่มีอยู่ ที่เอื้อต่อการจัดการทรัพยากร โดยชุมชนเชื่อว่า หากได้มีการศึกษาวิจัยหาข้อมูลสภาพท้องถิ่นที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงแล้ว จะสามารถทบทวนและถอดบทเรียนทั้งหมดที่นำไปสู่การกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมที่ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการศึกษาหาแนว และวิธี การอนุรักษ์เพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติสู่การพลิกฟื้นผืนป่าที่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารต่อไปได้

3. คำถามเกี่ยวกับการวิจัย

3.1 ศึกษารูปแบบแนวทางและวิธีการอนุรักษ์สภาพป่า สัตว์ป่า และแหล่งต้นน้ำทางธรรมชาติของชุมชน บ้านหนองแวงเดิด-เกษตรสมบูรณ์ และชุมชนรอบข้างเป็นอย่างไร

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อศึกษาศักยภาพบุคลากรของชุมชนในการดูแลอนุรักษ์รักษาป่า สัตว์ป่าและต้นน้ำลำธารที่นำมาใช้ประโยชน์ในการเกษตร โดยอาศัยแหล่งน้ำจากผืนป่าแห่งนี้ เป็นต้น

4.2 ศึกษาหาแนวทางวิธีการอนุรักษ์ป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า และล่าสัตว์ จากชุมชนและบุคคลภายนอก

4.3 เพื่อหารูปแบบและวิธีการในการจัดการที่เหมาะสมโดยชุมชนสู่การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร

5. ประเด็นศึกษา

* บริบทของชุมชน 2 หมู่บ้านที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประเด็นที่ศึกษา คือ บ้านหนองแวงเดิด และบ้านเกษตรสมบูรณ์ เช่น ประวัติของหมู่บ้าน การใช้ที่ดิน ฯลฯ

เศรษฐกิจ ฯลฯ

* วิถีชีวิตของชุมชนที่มีผลกระทบต่อป่าไม้ ดันน้ำลำธาร และสัตว์ป่า

* ความเชื่อ ศาสนาวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในการดูแลรักษาธรรมชาติป่าไม้ สัตว์ป่า

* การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับป่าไม้ ดันน้ำ และสาเหตุของปัญหาอื่นที่มีอยู่รอบด้าน

6. นิยามศัพท์

6.1 ศักยภาพของชุมชน หมายถึง ความสามารถในการจัดการอนุรักษ์ รักษาป่าไม้ ต้นน้ำ และสัตว์ป่าของชุมชน

6.2 การจัดการ หมายถึงการรวมกลุ่มเพื่อศึกษาหาแนวทางการปฏิบัติโดยชุมชนที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ต้นน้ำ และสัตว์ป่า เป็นต้น

7. วิธีดำเนินการ

7.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับบริบทชุมชน 2 หมู่บ้าน คือ บ้านหนองแวงเดิดและเกษตรสมบูรณ์และการดำเนินงานทั้งด้านพัฒนา และการวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดูแลรักษาธรรมชาติป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร และสัตว์ป่าในพื้นที่การศึกษา

7.2 สร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนในพื้นที่ศึกษา 2 หมู่บ้าน โดยใช้เวทีหมู่บ้าน และเวทีรวม ทั้ง 2 หมู่บ้าน

7.3 เก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมกับทีมวิจัยและชาวบ้านในประเด็นที่ทบทวนและกำหนดร่วมกัน

7.4 วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุปัญหาและเพื่อค้นหาศักยภาพของชุมชนที่สามารถใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาโดยทีมวิจัยก่อน

7.5 จัดเวทีใหญ่เพื่อกำหนดกิจกรรมการแก้ปัญหา

7.6 จัดเวทีใหญ่เพื่อสรุปบทเรียนการดำเนินการวิจัยในช่วงที่ 1

7.7 จัดเวทีประชุมประจำเดือน มีทีมวิจัยและคณะทำงานเพื่อติดตามและปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์

8. กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย

ป่าไม้ ลำห้วยหลี่ผี ลำห้วยแจ้งเกวียน ลำห้วยถ้ำปลา และหมู่บ้านรอบข้างอีก 2 หมู่บ้าน คือบ้านหนองแวงเดิด และบ้านเกษตรสมบูรณ์

8.1 กลุ่มเป้าหมายหลัก

- ชาวบ้าน /ชุมชนบ้านหนองแวงเดิด และบ้านเกษตรสมบูรณ์ ที่ตั้งอยู่ใกล้บริเวณป่าและแหล่งน้ำ
- ผู้ทำการวิจัย

8.2 กลุ่มเป้าหมายรอง

- เยาวชน ชุมชนบ้านหนองแวงเดิด และบ้านเกษตรสมบูรณ์
- กรมป่าไม้ หรือผู้แทนหน่วยงาน
- ฝ่ายบริหาร หรือผู้แทนหน่วยงานราชการ
- ผู้นำ หรือผู้ปกครองส่วนท้องถิ่น
- นักเรียน หรือผู้แทนสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง

9. ระยะเวลาดำเนินการ ใช้เวลาดำเนินการวิจัยเป็นเวลา.....เดือน

10. งบประมาณ โดยประมาณ.....บาท

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

11.1 ชุมชนได้เรียนรู้ศักยภาพของตัวเองดีในการจัดการสู่การอนุรักษ์ป่าไม้ สัตว์ป่า ต้นน้ำลำธาร และจะมีแนวทางการแก้ไขปัญหาของตัวเองด้วย

11.2 ได้ศึกษาเรียนรู้รูปแบบและวิธีการในการอนุรักษ์ รักษาป่าไม้ สัตว์ป่า และ ต้นน้ำลำธาร โดยชุมชน

11.3 ชุมชนเกิดความคิดที่ดีและรู้สึกห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติของตนเองที่มีอยู่ในชุมชน

11.4 เกิดเครือข่ายการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติระหว่างชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

..... ผู้เสนอโครงการ ผู้

เห็นชอบโครงการ

(นายบุญมา ศรีสวัสดิ์)

(.....)

วันที่...../...../ 2552

วันที่...../...../ 2552

.....ผู้อนุมัติโครงการ

(.....)

วันที่...../...../.....

ข้อเสนอแนะจากทีมผู้ประสานงาน สกว. (สำนักงานภาค)

- ควรปรับตัวอุปสงค์ข้อที่ (1) เพื่อศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงของป่าไม้ และสัตว์ป่า ในแหล่งต้นน้ำ (2) เพื่อศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้านในการใช้ประโยชน์จากป่า วัตถุประสงค์ข้อที่ (3) คงเดิม เพื่อหารูปแบบและวิธีการในการจัดการที่เหมาะสมโดยชุมชนสู่การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร
- เอาวัตถุประสงค์ข้อที่ (3) ขึ้นไปเป็นโจทย์วิจัยหลัก
- ปรับเปลี่ยนชื่อโครงการเป็น “โครงการศึกษารูปแบบการ อนุรักษ์ฟื้นฟูป่าไม้ สัตว์ป่า ต้นน้ำธรรมชาติลำห้วยแจ้เกวียน ลำห้วยหลี่ผี และลำห้วยข้ามะกรูด โดยชุมชนบ้านหนองแวงเจ็ด – เกษตรสมบูรณ์”
- เพิ่มกิจกรรมทดลองทำจากรูปแบบที่ค้นพบได้ในวัตถุประสงค์ข้อที่ (3)
- โครงการนี้สามารถพัฒนาเป็นโครงการวิจัยเต็มรูปแบบ มีระยะเวลา 1 ปี (เก็บข้อมูลและทดลองทำ)

(3) อำเภอบึงลักษ์

เสนอโดย นางพัทยา รำพาย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและนางแก้วใจ มีคำแสน
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลดอนกลอย

นางพัทยา รำพาย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 11
และ นางแก้วใจ มีคำแสน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลดอนกลอย
ผู้แทนทีมวิจัยนำเสนอโครงการศึกษาแนวทางการฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติ
และวิถีชีวิตชุมชน ในเขตลุ่มน้ำห้วยหลวง

ชื่อโครงการ : โครงการศึกษาแนวทางการฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชนในเขตลุ่มน้ำห้วยหลวง

ชื่อผู้เสนอโครงการ นายถนอม อำเคน ที่อยู่ 1 หมู่ 11 ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี 41130

1.ความเป็นมา

บ้านห้วยใหญ่ ขุนนางวงดา ผู้ที่ซึ่งอพยพมาจากต่างจังหวัด เป็นผู้ก่อตั้งหมู่บ้านซึ่งในครั้งนั้น ท่านได้พาครอบครัวอพยพมาจากทางจังหวัดนครราชสีมา ได้มาเห็นบริเวณป่าแห่งหนึ่ง ใกล้ลำน้ำห้วยหลวง ดูแล้วน่าจะมีความอุดมสมบูรณ์ดี และเป็นป่าพื้นที่ราบ เต็มไปด้วยพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ไม่มีต้นไม้ใหญ่หนาแน่นเหมือนที่อื่น น่าจะทำการหักร้างถางพง เพื่อพาครอบครัวและญาติ ๆ อีกหลายครอบครัวตั้งหลักปักฐาน ทำมาหากินในบริเวณนี้ได้โดยไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปไหนอีก

ดังนั้น ขุนนางดา จึงได้ชวนเพื่อนอีกหลายครอบครัว และตั้งหมู่บ้านขึ้น โดยตั้งชื่อหมู่บ้านในครั้งนั้นว่า “บ้านวาน” เอกลักษณะของพื้นที่ คือมีป่าดงว่านหลากหลายชนิด ซึ่งต่อมาได้แยกหมู่บ้าน อีกชื่อว่า “บ้านห้วยใหญ่” ตั้งอยู่บริเวณริมลำห้วยหลวง เป็นหมู่บ้านที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งกุ้ง หอย ปู ปลา สัตว์ป่า เช่น ลิง ค่าง กระต่าย กระรอก บ่าง เสือ นกหลายชนิด โดยเฉพาะนกเป็ดน้ำ นกกระยางขาว ที่อยู่รวมตัวกันเป็นฝูงๆ ตามริมฝั่งห้วยหลวงมีป่าไผ่มีหน่อไม้ ในป่าก็มีของป่า เช่น เห็ดต่าง ๆ ไข่มดแดงและแมลงหลายชนิด ชาวบ้านหากินเป็นอาหารได้อย่างไม่ลำบากรวมทั้งหัวเผือกมัน ว่านสมุนไพรที่ใช้ในการรักษาโรคเป็นอย่างดี

1.1 สภาพทั่วไป

บ้านห้วยใหญ่ หมู่ 11 ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี เดิมเป็นบ้านห้วย ต่อมา ปีพุทธศักราช 2546 ได้แยกหมู่บ้าน เนื่องจากการเพิ่มจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว มีการขยายพื้นที่อยู่อาศัย ขยายครอบครัว ขยายเขตพื้นที่หมู่บ้าน ประกอบกับผ่านเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ โดยแยกจากหมู่บ้านเดิม เป็นหมู่บ้านที่มีเขตรอยต่อ 4 ตำบล 4 อำเภอ คือ ตำบลดอนกลอยอำเภอพิบูลย์รักษ์ ตำบลดอนหายโศกอำเภอหนองหาน ตำบลสร้างแป้นอำเภอเพ็ญ ตำบลสามพร้าวอำเภอเมือง นอกจากนี้จะมีลำห้วยหลวงเป็นแหล่งอาหารแล้ว ยังมีแหล่งน้ำสำคัญอีก 2 แห่ง คือ กุดมอญ และ กุดน้ำใส ใช้เป็นแหล่งอาหารและเป็นน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค

บ้านห้วยใหญ่ ปัจจุบัน มีพื้นที่ทั้งหมด 3,227 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร 2,272 ไร่ มีพื้นที่อยู่อาศัย 955 ไร่ มี 154 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 578 คน ชาย 264 คน หญิง 314 คน บ้านห้วยใหญ่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านการปกครอง ด้านการพัฒนา การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาด้านอาชีพ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ จนได้รับเกียรติบัตรจากส่วนราชการต่างๆ หลายโครงการ ชาวบ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีที่สำคัญคือมีความสามัคคี

มีสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน ดังนี้

1. โรงเรียน	1	แห่ง
2. วัด	1	แห่ง
3. ศาลาประชาคม	1	แห่ง
4. ป้อมยาม	1	แห่ง
5. ศูนย์เรียนรู้ชุมชน	1	แห่ง
6. โรงสีชุมชน	1	แห่ง
7. แหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค	2	แห่ง
มีครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง 10		ครัวเรือน

1.2 สภาพปัญหา

จากที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม ความเป็นอยู่ ค่านิยม การกิน การใช้ จนทำให้ของดีที่มีคุณค่าหลายอย่างที่บรรพบุรุษเคยนำมาใช้เพื่อเป็นองค์ประกอบในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง สูญหายไปพร้อมกับกาลเวลาที่เปลี่ยนไป เช่นยุคปัจจุบัน ทำให้มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ เสียความสมดุลทางธรรมชาติ ฟ้าฝนแปรปรวนไม่ตกต้องตามฤดูกาล บางทีก็ตกเสียจนท่วมเกิดความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สิน ฤดูแล้งก็แห้งเสียจนน้ำไม่พอใช้ สัตว์ป่า กุ้ง หอย ปู ปลา นกหลายชนิด ของป่าที่เคยใช้เป็นอาหารที่หาได้อย่างง่ายดายก็ต้องหายากขึ้น สัตว์บางชนิดถึงกับสูญพันธุ์ พืชสมุนไพรที่เคยมีอย่างมากมายเป็นภูมิปัญญา ก็หายไป จึงมีการหาซื้อและขอเสนอแนะจากชุมชน ให้มีการศึกษาแนวทางฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติ และวิถีชีวิตชุมชนในเขตลุ่มน้ำห้วยหลวง เพื่อสืบสานการใช้ประโยชน์จากของดีที่มีอยู่ไม่ให้สูญหาย นอกจากกาลเวลาจะเป็นตัวแปรในการเปลี่ยนแปลงแล้ว ยังมีหลายสาเหตุ ที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ลำห้วยหลวงตลิ่งพังทลายเนื่องจากขาดต้นไม้ยึด ฤดูฝนน้ำล้นตลิ่งจนน้ำท่วม ฤดูแล้งน้ำในลำห้วยหลวงแห้งขอด
- 2) การมก่ง่ายของคน ทำให้เกิดไฟป่า เมื่อป่าโดนทำลายสัตว์ก็ไม่มีที่อาศัย การล่าสัตว์เพื่อเป็นสินค้า
- 3) การนำไปใช้เกินความจำเป็น คือการไม่อนุรักษ์รักษาไว้ โดยมองข้ามผลกระทบที่จะทำให้เกิดการสูญสลายหายไป
- 4) ค่านิยมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
- 5) ขาดการอนุรักษ์

ปัจจุบันชุมชนได้มีการแก้ไขและฟื้นฟูแนวความคิด รณรงค์การอนุรักษ์และการเปลี่ยนวิถีชีวิตโดยเริ่มโครงการมาแล้ว 3 ปี โดย มีการดำเนินงานดังนี้

- จัดอบรมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่ชาวบ้าน โดยให้รู้จักการ ลด ละ เลิก อบายมุข การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ประหยัดและออม เรียนรู้ และอนุรักษ์
- การจัดให้มีโครงการป้าชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านได้รู้ถึงประโยชน์จากการที่มีป้าสมบุรณ์ ให้รู้ถึงปัญหาจากการเสียความสมดุลย์ของธรรมชาติ
- แนะนำให้ชาวบ้านสร้างอาหารกินเอง เช่น เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เลี้ยงจิ้งหรีด ฯลฯ ปลุกผัก
- โครงการหมู่บ้านสมุนไพร โดยการฟื้นฟูแนวอนุรักษ์ เก็บข้อมูลในส่วนที่พอเหลืออยู่ และคิด ค้นหาในส่วนที่เคยมีแล้วหายไป
- โครงการตรวจสอบคุณภาพน้ำ เพื่อการรักษา และสิ่งมีชีวิตในน้ำ

แม้ว่าปัจจุบัน จะมีการรณรงค์ในทุกๆด้าน ก็ยังไม่สามารถทำให้ของดีที่มีอยู่สมบูรณ์แบบได้เท่าที่ควร จึงมีการประชุมวางแผนพัฒนาหมู่บ้านเพื่อบันทึกแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

เมื่อเดือนมีนาคม 2552 มีกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับสมุนไพรและโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนนักศึกษา 50 คน และในเดือนต่อมา มีนักศึกษาระดับปริญญาตรีมาศึกษาเช่นกันและเป็นแรงผลักดันในการเร่งสู่เป้าหมายของโครงการ

2. กรอบแนวคิดในการทำงาน

2.1 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างไม่มีขอบเขต เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิด การสูญหายของสายพันธุ์สัตว์ พืช และสิ่งมีชีวิตรวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยปากฎการธรรมชาติ การดำรงชีวิต ต้องมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ การอนุรักษ์ จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องปฏิบัติ

เมื่อเดือนพฤษภาคม 2552 มีโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการป้าชุมชน โดยศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ซึ่งมีวัตถุประสงค์

- สร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับชุมชน รวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไป
- เพื่อศึกษาวิจัยความหลากหลายของสายพันธุ์พืช พร้อมทั้งคุณค่าและลักษณะของพืชพรรณ

- เพื่อส่งเสริมทักษะ ในการมีส่วนร่วมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

- เพื่อส่งเสริมการร่วมกิจกรรมสำหรับการดำเนินงานศึกษาวิจัยป้าชุมชนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการจัดทำแผน การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน

ที่ได้กล่าวมา นั่นก็เป็นอีกกระบวนการในการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

2.2 การฟื้นฟูวิถีชีวิตชุมชนริมฝั่งน้ำ

ชุมชนที่อยู่ริมฝั่งลำห้วยหลวง หากหันกลับไปมองการดำเนินชีวิตที่ผ่านมา จะเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน เพื่อการเป็นอยู่ที่เป็นแบบชีวะวิถีอย่างครั้งในอดีตกาล ต้องมาใส่ใจในการดูแลทรัพยากรลดการฟุ้งเฟ้อ ใช้ประโยชน์อย่างมีขอบเขต

2.3 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

เมื่อทรัพยากรธรรมชาติมีจำนวนลดลงเหลือน้อย หน้าที่ของผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ก็คือชุมชนที่อาศัยอยู่ติดเขตฝั่งห้วยหลวงจะต้องมีจิตสำนึกในการที่จะสร้างส่วนที่สูญหายไปขึ้นมาทดแทนและคงอยู่ให้ได้ โดยผู้คนในชุมชนต้องร่วมมือร่วมแรงในการคิดค้นหาวิธีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด

3. คำถามวิจัย

ทำอย่างไรจึงจะฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำห้วยหลวงให้ดีขึ้น

4. วัตถุประสงค์

- 4.1 ค้นหาสาเหตุการสูญหายของทรัพยากรธรรมชาติลุ่มน้ำห้วยหลวง
- 4.2 เพื่อค้นหาแนวทางฟื้นฟูสภาพและวิถีชีวิตชุมชนในเขตลุ่มน้ำห้วยหลวง
- 4.3 เพื่อค้นหาแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติลุ่มน้ำห้วยหลวง

5. ประเด็นศึกษา

5.1 ประวัติศาสตร์ชุมชนริมฝั่งห้วยหลวง

การดำรงชีวิตของผู้คนในเขตริมฝั่งห้วยหลวง ย่อมอาศัยลำห้วยเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญ ชุมชนแห่งนี้มีความผูกพันกับลำห้วยหลวงแต่โบราณกาล ซึ่งลำห้วยหลวง มีทำนน้ำสำคัญๆ ที่เกี่ยวพันกับชุมชนดังต่อไปนี้

1. ปากห้วยจาง ชื่อ ห้วยจางคือ เมื่อนานมาแล้ว เคยมีบ่อน้ำเล็กๆ บ่อหนึ่งอยู่ติดริมห้วยชาวบ้านใช้เป็นบ่อน้ำสำหรับกิน มีสระอยู่ๆ ที่ชาวบ้านเรียกว่า “จาง” และชาวบ้านเรียกกันจนติดปากว่า ห้วยจาง เป็นลำห้วยสายย่อยที่ไหลไปบรรจบกับลำห้วยหลวงตรงจุดที่บรรจบกันกับห้วยหลวงชาวบ้านเรียกว่าปากห้วยจาง บริเวณนี้เคยมีปลาตัวขนาดใหญ่ชุกชุมมาก เช่นปลาชะโด ปลาค้าว ปลาทราย และปลาทุกสายพันธุ์ แต่ปัจจุบันทรัพยากรที่ได้กล่าวมาลดจำนวนลงถึงกับสูญพันธุ์ไปในบางชนิดอันเป็นเหตุให้มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในเขตลุ่มน้ำห้วยหลวง การค้นหาวิธีการฟื้นฟูสภาพให้คงเดิมจึงเกิดขึ้น

2.ทำชีควาย ความอุดมสมบูรณ์ของลำห้วยหลวงประกอบไปด้วยพืช และสัตว์ ปัจจุบันนอกจากไม่มีพืชแล้ว สัตว์ป่ายังหมดไป สาเหตุหลักคือมนุษย์และความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ เมื่อรู้สาเหตุ จึงต้องค้นคิดหาวิธีการฟื้นฟูและอนุรักษ์

3.หินส่อง สมัยก่อนบริเวณนี้มีหินที่สวยงามมากมีตลิ่งชันภูมิทัศน์สวยงาม เป็นหินมุกมีสีใสสามารถส่องดูได้ บริเวณนี้ในอดีตเป็นแหล่งน้ำดื่ม ใสไหลเอื่อย มองเห็นตัวปลา มีหอยมากมายหายชนิดที่ชาวบ้านใช้เป็นอาหาร ปัจจุบันที่กล่าวมาหายไป เป็นเพราะความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติจึงเป็นที่มาของการค้นหาสาเหตุการเปลี่ยนแปลง เพื่อหาวิธีอนุรักษ์

4.วังกะเบา เนื่องจากมีต้นไม้มากขึ้นเรื่อยๆมากมายและมีผลออกเต็มต้นตลอดปี ชาวบ้านเรียกว่า ต้นกะเบา ขึ้นตามริมฝั่งห้วยหลวง เมื่อก่อนเคยเป็นที่อาศัยของฝูงลิงมากมาย ซึ่งลิงก็อาศัยลูกกะเบาเป็นอาหาร มีพืชหลายชนิดใช้เป็นผักขึ้นอยู่ตามริมฝั่งห้วย เช่นผักไคร้หางนาค ผักขม ส้ม ผักจุมปลาไหล ผักกระโดน ฯลฯผู้คนนำมาเป็นอาหารอย่างดี ปัจจุบันที่กล่าวมาทั้งหมดหายไป เพราะการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ผู้คนนำไปใช้อย่างฟุ่มเฟือย การเป็นอยู่ของมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ การค้นหาแนวทางฟื้นฟูและการอนุรักษ์จึงจำเป็นต้องปฏิบัติของชุมชนต่อไป

5.วังมน มีประวัติแต่โบราณไว้ว่า เมื่อก่อน เกิดสงครามชาวบ้านเรียกว่า “แตกเล็กแตกเสือ” ชาวบ้านวังหาที่หลบภัยมีผู้หญิงแม่ลูกอ่อนคนหนึ่ง นางก็อุ้มลูกน้อยวิ่งตามเพื่อนมาหลบภัยเช่นกัน แต่ลูกของนางร้องไห้ไม่หยุดหย่อน เพื่อนๆกลัวว่าภัยจะมาถึงตัวก็เลยบอกนางโยนลูกน้อยทิ้งเสียไม่อย่างนั้น จะไม่ให้ไปด้วย นางจึงจำเป็นต้องโยนลูกน้อยลงลำห้วยเพื่อความปลอดภัยของตัวเอง และเพื่อนบ้าน จึงเรียกขานกันตั้งแต่นั้นมา บริเวณนี้เป็นจุดที่ลำห้วยคดโค้ง เมื่อหลายปีก่อนชาวบ้านเคยร่วมกันทำที่ดักปลาขนาดใหญ่ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “ลิ” เนื่องจากเป็นที่คอดที่สุดของลำห้วยหลวง และเป็นอ่าวปลาที่สำคัญและภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีผักสมุนไพรริมฝั่งมากมาย ในเขตห้วยหลวงวังมน นับว่าเป็นที่อุดมสมบูรณ์มาก เมื่อแหล่งอาหารที่เคยสมบูรณ์หายไปเพราะความต้องการของมนุษย์มีมากกว่าจำนวนของธรรมชาติเราจึงต้องหาทางฟื้นฟูคืนมา เพราะมนุษย์ต้องมีแหล่งอาหารที่ดีอีกทั้งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชุมชน

6.ท่าช้าง บริเวณนี้เคยมีฝูงช้างลงเล่นน้ำมากมาย มาวันหนึ่งมีช้างเชือกหนึ่งนอนตาย ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณนี้ว่าท่าช้าง เคยเป็นที่ใช้ประโยชน์ในการกักเก็บน้ำของชาวบ้านในอดีตเพราะเป็นฝายน้ำล้น ปัจจุบันไม่ได้ใช้ประโยชน์ สิ่งก่อสร้างดังกล่าวยังคงมีแต่ทรุดโทรมมากเพราะความเปลี่ยนแปลงความต้องการของมนุษย์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ในด้านภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์แก่คนรุ่นหลังจึงหาวิธีต่างๆเพื่อไม่ให้หายไปกับกาลเวลา

7.ท่าจิบ สมัยก่อนบริเวณนี้มีปลาชุกชุมชาวบ้านมีเครื่องมือหาปลาอย่างหนึ่งคือ จิบ เป็นที่ดักปลาที่สานขึ้นจากไม้ไผ่เพื่อดักปลาและที่บริเวณนี้จะเป็นที่ชาวบ้านชอบวางจิบเป็นประจำจึงเรียกว่า

จิบตั้งแต่นั้นมา มีความจำเป็นกับมนุษย์ในเขตลำห้วยหลวงมากเพราะเป็นแหล่งอาหาร ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติปลาที่เคยมากมายก็หายไปเป็นเหตุให้มีการฟื้นฟูเพื่อคงสภาพเดิมของธรรมชาติในหลายวิธี

8. วังหินเหิบ เมื่อก่อน ริมห้วยหลวงมีลักษณะแตกต่างกันไปเช่น หินเหิบนี้ มีลักษณะหินเป็นแผ่นๆปะปนกับดินมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีกอไผ่แตกหน่อตลอดสองริมฝั่งห้วยหลวง สมบูรณ์ไปด้วยของป่านานาชนิดแต่ปัจจุบัน เปลี่ยนไปมีความจำเป็นกับชุมชนเพราะเป็นแหล่งอาหาร ปัจจุบันเกิดปัญหาการเป็นอยู่ เกิดการแก่งแย่งชิงเพื่อหาประโยชน์ ส่วนตัวมากเกินไป ใช้ประโยชน์อย่างฟุ่มเฟือย มีการกักตุน การหักล้างถางถากจึงขาดความสมดุลทางธรรมชาติเป็นที่มาของการอนุรักษ์และหาแนวทางแก้ไขด้วยวิธีต่างๆ

9. ปากลาด เคยมีทรายเป็นหาดลาดตามริมฝั่งเป็นบริเวณกว้าง ชาวบ้านจึงเรียกว่าปากลาด มีผักธรรมชาติขึ้นมากมายเช่นผักส้ม ผักขม ฯลฯ ถูกล้างชาวบ้านชอบมาเก็บไปกิน มีเขียดตัวเล็กๆเรียกกันว่าเขียดชาคำ เขียดอีอู๋ เขียดอีโม้ ที่ซุกตัวตามพื้นทรายชาวบ้านจับไปเป็นอาหาร มีปลาหลายสายพันธุ์ ปัจจุบันหายไป ต้องใส่ใจ และอนุรักษ์ไว้เพราะมีความสัมพันธ์กับชุมชนมาแต่โบราณ

10. ท่าลี่ เนื่องจากเมื่อก่อนที่ตรงนี้มีปลามากมายเหมาะแก่การประมง เนื่องจากลำห้วยเป็นที่คอด เคยเป็นที่ชาวบ้านท่าลี่ คือที่ตกปลาขนาดใหญ่ ปัจจุบันหายไปเพราะความต้องการของมนุษย์มากขึ้นเรื่อยๆ เราจำเป็นต้องค้นหาที่มาของการสูญหายเพื่อการอนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลานต่อไป

11. ภูกระแต บริเวณนี้มีภูมิทัศน์แบบสูงๆต่ำๆ คล้ายภูเขาแต่ไม่สูงพอ อยู่ริมห้วยหลวง อุดมไปด้วยสัตว์ป่าหลายสายพันธุ์ โดยเฉพาะกระแต เยอะกว่าเพื่อน ชาวบ้านจึงเรียกกันว่า “ภูกระแต” บริเวณป่าริมฝั่งก็อุดมไปด้วยพืชผัก ของป่า สัตว์ป่านานาชนิด มีความจำเป็นต่อชุมชนที่อยู่ในเขตลำห้วยหลวงเพราะเป็นแหล่งอาหาร เป็นศูนย์รวมด้านทรัพยากรธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต

5.2 ชื่อหมู่บ้าน ชื่อแหล่งน้ำ

- ที่มาของชื่อหมู่บ้าน “ห้วยน้ำใหญ่” ดังที่ได้กล่าวเบื้องต้นแล้วว่า ชื่อหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์แต่ละพื้นที่ แต่ละหมู่บ้าน เช่นเดียวกับบ้านห้วยน้ำใหญ่

- ชื่อแหล่งน้ำ ลำห้วยหลวงซึ่งชาวบ้านได้เรียกชื่อแต่ละที่ต่างกันไป เช่น ปากห้วยจาง ท่าซี้ควาย หินส่อง วังกะเบา วังมน ท่าช้าง ท่าจิบ วังหินเหิบ ปากลาด ท่าลี่ ภูกระแต เช่นเดียวกัน ย่อมมีความสัมพันธ์ และเชื่อมโยงถึงความความสำคัญ ลักษณะ จุดเด่น และที่มา แต่ปัจจุบัน ปัญหามันมีอยู่ว่า ความสัมพันธ์นั้น แทบไม่เหลือหรือ ความสมบูรณ์ถูกปัญหาดังกล่าวไว้ข้างต้นรุกราน จึงต้องมีการฟื้นฟู และอนุรักษ์ไปพร้อมๆกัน

5.3 ว่านสมุนไพรที่ขึ้นตามริมลำห้วยหลวง

มีหลากหลายสายพันธุ์ และมีสรรพคุณที่แตกต่างกันไป เช่น ผักไคร้หางนาค ใช้บำรุงร่างกาย, ผักส้ม ใช้เป็นยาระบาย, ผักขม ใช้เป็นยาบำรุงร่างกาย, ส้มลม ใช้เป็นยาแก้เวียน, ว่านดักแด้ ใช้เป็นยาแก้ท้องร่วง, ว่านหอมใช้สกัดเป็นน้ำหอม, ว่านแสนเล็ก ใช้เป็นขี้ผึ้ง, ว่านปากใช้รักษาวัณโรค, ว่านลำตัวแข็ง, ว่านไฟ ใช้เป็นยาแก้ท้องอืดและใช้ทางไสยศาสตร์ไล่ผีไล่ปอบ, ว่านชนใช้เป็นน้ำพระพุทธมนต์, และอีกมากมาย หายไป จะต้องร่วมกันค้นหาแล้วมาอนุรักษ์ไว้

5.4 พันธุ์ปลา

ปลา หรือสัตว์น้ำ บ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ของลำห้วย มีมากมายหลากหลายสายพันธุ์ที่ยังมีอยู่ และ สัตว์น้ำที่หายสาบสูญไปก็มี เช่น ตะกั่วปลาหรือที่ชาวบ้านเรียกว่าปลาฝา ปลาอีโจน ปลาเพี้ย เป็นปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ที่เคยมีในลำห้วย ปัจจุบันหายไปแล้ว ยังเกิดการเปลี่ยนแปลงกับตัวปลาเอง คือปลาปักเป้าที่บรรพบุรุษเคยบอกไว้ว่า ปลาปักเป้ามีตัวบรสร้อยมากและชอบกินกัน แต่ปัจจุบัน ปลาปักเป้ากลับเป็นทำเอาคนตายไปสามวันเนื่องจากมีพิษ นี่ก็น่าแปลก อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม จึงควรมาฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาความสมบูรณ์ของธรรมชาติ

5.6 ชนิดหอย

หอย เคยมีหอยหลายชนิด และทุกชนิดก็เป็นอาหารที่ชาวบ้านกินมาแต่โบราณ และบางชนิดก็หายไปแล้ว มีพันธุ์ใหม่มาแทน เช่น หอยโข่ง หอยปัง หายไปแล้ว หอยเชอรี่เข้ามาแทน แล้วมาสร้างความเดือดร้อนแก่เกษตรกร

5.7 วิถีชีวิต ของชาวบ้าน จากอดีตถึงปัจจุบัน

ความพอเพียง พออยู่ พอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อ หากปัจจุบันผู้คนยังยึดหลักเหล่านี้เหมือนแต่ก่อน ทรัพยากรธรรมชาติคงจะไม่ถูกทำลายจนไม่เหลือเหลือ

- ด้านการประมง เมื่อก่อน ชาวบ้านมีอย่างดีแค่ไข่ สวิง หรือไม้ก็จับมือเปล่า หาแค่พอกิน แต่ปัจจุบัน มีเครื่องมือหาปลาที่ทันสมัย มีอวนขนาดใหญ่ มีอวนขนาดใหญ่ยิ่งไปกว่านั้น มีการใช้ระเบิด มีการวางยา มีการใช้กระแสไฟฟ้าช็อต จากที่หาแค่พอกินกับทำเป็นอาชีพเพื่อจำหน่ายเป็นธุรกิจ ยังขาดการอนุรักษ์

- ด้านภูมิปัญญา เมื่อก่อน เจ็บป่วยอาศัยยาสมุนไพรตามธรรมชาติ ปัจจุบันไม่เคยเรียกหา

- ด้านเศรษฐกิจ เปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิง จากการพึ่งพาแลกเปลี่ยน ก็เป็นแบบตึกราคา
- ด้านวัฒนธรรม เปลี่ยนตามยุคสมัย มีการนำเอาค่านิยมใหม่ๆมาใช้ มองข้ามสิ่งเก่าๆที่ดีมีคุณค่า เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

5.8 การสูญเสียความสมดุลทางธรรมชาติ

เคยมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นทางดิน ทางน้ำ ทางอากาศ ทรัพยากรของมนุษย์เมื่อก่อนนั้นมีความสมดุลมาก จนผู้คนเกิดความประมาทในการนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ ใช้เกินความจำเป็นบ้าง ใช้แบบฟุ่มเฟือยบ้าง จนมาถึงปัจจุบัน มีปัญหาจึงต้องมาฟื้นฟูแนวความคิดใหม่ เพื่อการอนุรักษ์

5.9 นโยบายรัฐด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ

แม้รัฐบาลจะมีโครงการเร่งพัฒนาชุมชนสักเพียงใดปัญหายังคงไม่หมดไป เช่นการแก้ไขและพัฒนาแหล่งน้ำ นับเป็นอีกเรื่องที่รัฐบาลให้ความสำคัญมาก การที่จะแก้ไขให้ได้ผลดีที่สุด และยั่งยืนจะต้องเริ่มที่ชุมชน เนื่องจากเป็นผู้ใช้ประโยชน์ คือต้องให้ความรู้ และความเข้าใจในการใช้อย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และไม่ทำลาย พร้อมการอนุรักษ์ต้องปฏิบัติด้วย

6. นิยามศัพท์

ลุ่มน้ำห้วยหลวง

***หมายเหตุ:** โครงการนี้ยังเขียนร่างข้อเสนอโครงการไม่จบ ในการประชุมจึงเสนอกรอบแนวคิดในการทำงาน โจทย์ปัญหา และพื้นที่เป้าหมาย พร้อมทั้งรายชื่อทีมวิจัย

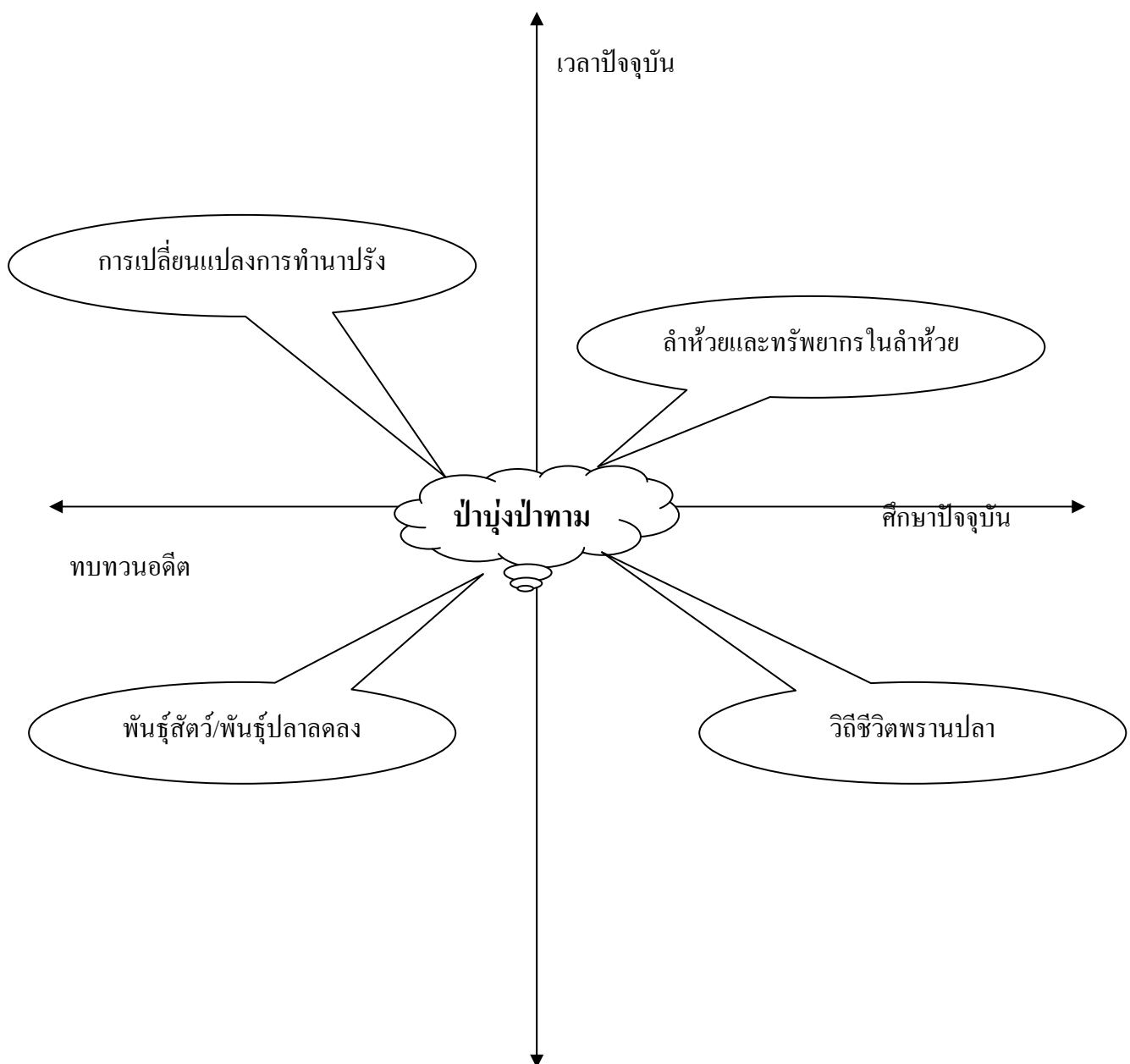
ข้อเสนอแนะจากทีมผู้ประสานงาน สกว. (สำนักงานภาค)

- ควรเลือกประเด็นปัญหาที่ชัดเจนและส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ในชุมชนอย่างน้อย 1 ปัญหา
- เลือกพื้นที่หรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานั้นๆ รุนแรงที่สุด
- ทีมวิจัยไปคุยกันต่อเพื่อปรับร่างข้อเสนอโครงการ ซึ่งวันเวลาที่เสนอโครงการจะแจ้งมาทางผู้ประสานงานโครงการอีกครั้งหนึ่ง

วิธีการการสร้างวิธีคิดและกรองวิจัยผ่าน “หน่วยการวิเคราะห์ข้อมูล”

โดยคุณ โกมล สนั่นก้อง

*ตัวอย่างการเลือกพื้นที่ เลือกชุมชนภายในขอบเขต 1 ตำบล การเลือกประเด็นการเปลี่ยนแปลงของป่าบุ่งป่าทาม มาเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งจะศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้อง 4 ประเด็น ได้แก่ การทำนาปรัง ลำห้วยและทรัพยากรในป่าบุ่งป่าทาม การหาปลาของพรานปลา และการลดจำนวนลงของพันธุ์ปลา มาเป็นแกนหลักในการศึกษา

กรอบแนวทางการเสนองบประมาณต่อ สกว.

โดยคุณจิตติมา ลั่นเนี้ยว

สกว.มีกรอบแนวทางการเสนอโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- (1) PDG คือ โครงการวิจัยเบื้องต้น งบประมาณ 50,000 – 100,000 บาท/โครงการ ระยะเวลาในการดำเนินงาน ไม่เกิน 6-8 เดือน
- (2) RDG คือ โครงการวิจัยเต็มรูปแบบ งบประมาณไม่เกิน 200,000 บาท/โครงการ ระยะเวลาในการดำเนินงาน 12-18 เดือน

เกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณ

- (1) ค่าตอบแทนไม่เกิน 30% ของงบประมาณโครงการ
- (2) ค่าวัสดุไม่เกิน 10% ของโครงการ
- (3) ค่าใช้สอย 60-70% ของงบประมาณโดยรวม แบ่งเป็น
 - ค่าศึกษาดูงานไม่เกิน 30,000 บาท/โครงการ (สำหรับโครงการวิจัยเต็มรูปแบบ)
 - ค่าสถานที่ที่เน้นความร่วมมือในพื้นที่
 - ค่าอาหารและของว่าง 70-90 บาท/มื้อ
 - ค่าประสานงานไม่เกิน 500 บาท/กิจกรรม
 - ค่าเดินทางที่มิวิจัยพิจารณารายการกิจกรรม
 - ไม่สนับสนุนค่าครุภัณฑ์

สรุปเวทีจัดทำร่างข้อเสนอโครงการ

- ให้ทุกพื้นที่กลับไปพูดคุยในพื้นที่ต่อและปรับร่างข้อเสนอโครงการเป็นเอกสาร
- แแนบรายชื่อทีมวิจัย พร้อมประวัติหัวหน้าโครงการโดยสังเขป
- ขอแผนที่พื้นที่วิจัยแนบมาด้วย
- เขียนพัฒนาการโครงการวิจัย 1 หน้ากระดาษ
- ระยะเวลาในการส่งร่างข้อเสนอโครงการที่พัฒนาเสร็จแล้วจะแจ้งมาทางผู้ประสานงานโครงการอีกครั้งหนึ่ง

บทที่ 4 ข้อค้นพบ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ

โครงการศึกษายุทธศาสตร์แนวทางการวิจัยลุ่มน้ำห้วยหลวง ได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำห้วยหลวง กลุ่มคนที่สนใจงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นและภาคีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในด้านชุมชน พบ 4 กลุ่มที่สามารถพัฒนาโจทย์วิจัย เพื่อเป็นตัวแทนพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยหลวง จังหวัดอุดรธานี ได้แก่

- 1) ชุมชนจากพื้นที่อำเภอหนองวัวซอบ้านหนองแวงเจ็ด-เกษตรสมบูรณ์ พัฒนาโครงการศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าไม้ สัตว์ป่า ต้นน้ำธรรมชาติ ลำห้วยแจ้งเกวียน ลำห้วยหลี่ผีและลำห้วยขามะกูด โดยชุมชนบ้านหนองแวงเจ็ดเกษตรสมบูรณ์” โดยผู้ใหญ่บุญมา และคณะ
- 2) ชุมชนจากอำเภอพิบูลย์รักษ์ พัฒนาโครงการ “ศึกษาแนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชนในเขตลุ่มน้ำห้วยหลวง” โดยผู้ใหญ่ ถนอม อำเคนและคณะ
- 3) ชุมชนจากพื้นที่อำเภอสร้างคอม พัฒนาโครงการ “ศึกษาวิธีการบริหารจัดการน้ำห้วยหลวงในเขตอำเภอสร้างคอม” โดยอาจารย์ฉลอง เกษนัสและคณะ
- 4) ชุมชนจากพื้นที่อำเภอสร้างคอม พัฒนาโครงการ “ศึกษาการพัฒนาอ่างน้ำพาน” โดยปลัดน้ำพี โพนพู่และคณะ

ในด้านเครือข่ายภาคีที่สนใจงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นลุ่มน้ำห้วยหลวงในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ได้แก่

- 1) สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 9 อุดรธานี
- 2) กรมทรัพยากรน้ำภาค 3
- 3) สำนักงานสถิติจังหวัดอุดรธานี
- 4) นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ปัญหาอุปสรรค

- การทำงานด้านการประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณะและองค์กรภาคีเครือข่ายจำเป็นต้องใช้เวลาในการสื่อสารและเชิญกลุ่มองค์กรภาคีเครือข่ายมาร่วมงานอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้น
- หน่วยงานในระดับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นยังไม่คุ้นเคยกับกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นต้องใช้เวลาในการพัฒนาโจทย์วิจัยและปรับเปลี่ยนมุมมองความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้อง
- ผู้นำท้องถิ่นจำนวนมากคุ้นเคยกับการเขียนโครงการแบบมีงบประมาณรองรับจากภาครัฐการพัฒนาโจทย์วิจัยแบบมีส่วนร่วมจากฐานรากขึ้นมาต้องใช้เวลาและประชุมซ้ำๆ อธิบายบ่อย

ข้อเสนอแนะ

- ต้องมีการลงไปพัฒนาที่วิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากคนที่เปิดใจเรียนรู้ก่อนและให้เขาไปขยายความเข้าใจกับคนกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่

ความคิดเห็นต่อข้อเสนอโครงการ

โดยอ.สันติภาพ ศิริวัฒนไพบูลย์ อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

1. โครงการศึกษาวิธีการบริหารจัดการน้ำห้วยหลวงในเขตอำเภอสร้างคอม

พื้นที่นี้มีความพร้อมทั้งในแง่ประเพณี ความกระตือรือร้น และสถานการณ์ปัญหาที่มองเรื่องห้วยหลวงอย่างเชื่อมโยงได้ทุกมิติ โดยเฉพาะสถานการณ์ของปัญหาว่าเกิดมาจากสาเหตุใดบ้างที่เป็นทั้ง ปัจจัยภายนอก และ ปัจจัยภายใน ซึ่งเป็นภาวะคุกคาม และเป็นเหตุปัจจัยให้เกิดปัญหา และส่งผลกระทบต่อเนื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ ในลุ่มน้ำห้วยหลวงทั้งระบบ ศักยภาพของชาวบ้านที่จะขับเคลื่อนงานมีสูง ดูนึกความคิดก้าวหน้า แต่อาจจะคาดหวังมากไปกับการทำงานที่มีขอบเขตพื้นที่กว้างใหญ่ ซึ่งเมื่อเทียบกับข้อจำกัดของเงื่อนไขเวลา งบประมาณ และกระบวนการที่ต้องศึกษาข้อมูลของ สกว. จึงทำให้ดูสับสนไปบ้าง แต่ก็ถือว่าดีในแง่ความพร้อมที่จะทำงานอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาของปัญหา สถานการณ์ ประเด็นที่แหลมคมในพื้นที่เล็กๆ ในชุมชนเป้าหมาย น่าจะเป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจกับชาวบ้านว่าสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การสนับสนุนกระบวนการในการแก้ไขปัญหาในระยะยาวอย่างไร คือ ความกว้างใหญ่ของพื้นที่ไม่สำคัญเท่ากับ ความครบถ้วนของข้อมูลในพื้นที่เล็กๆ ทั้งยังสามารถนำไปสู่ข้อเสนอ เชิงประเด็น เชิงพื้นที่ และ เชิงนโยบาย ได้แม้จะเป็นแค่กรณีศึกษาเล็กๆ ไม่กี่ชุมชน แต่เป็นตัวแทนที่ดีของพื้นที่ทั้งหมด (พื้นที่นี้น่าจะเป็นตัวแทนของห้วยหลวงตอนกลาง-ล่าง) โดยเฉพาะการเอาเรื่อง “ตามห้วยหลวง” เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ก็นับว่าเป็นเรื่องที่ถูกทาง แม้ป่าทามจะไม่มีมากเหมือนเมื่อก่อน หรือแทบจะหมดไปแล้ว แต่ก็ไม่ได้หมายความว่ามันหมดไปจากระบบนิเวศลุ่มน้ำ หรือพอมันไม่มีมันก็ได้หมายความว่ามันไม่สำคัญต่อระบบนิเวศลุ่มน้ำ เพราะตามธรรมชาติป่าทามฟื้นตัวเร็ว แค่ทิ้งนาร้างไว้สัก 3-5 ปี มันก็ฟื้นป่าขึ้นมาใหม่ได้ เช่น ต้นท่ม ต้นไผ่กะเซ กระโดนน้ำ เสียว หูลิง ฯลฯ มันจะขึ้นมาเร็ว มีศักยภาพในการฟื้นตัวได้ดี ถ้าไม่ไปยุ่งกับมัน อันนี้ก็มีแง่มุมอันหลากหลายที่จะต้องทำความเข้าใจกันให้ชัด และในที่นี้น่าจะมีประเด็นศึกษาที่สำคัญ คือ

1) ทบทวนอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตของตามห้วยหลวง เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของตามห้วยหลวงในอดีต พฤติกรรมของน้ำในแต่ละฤดู การใช้ประโยชน์ของชุมชนที่สอดคล้องกับรอบวัฏจักรในระบบนิเวศตามของห้วยหลวง แบบแผนการผลิตในรอบปีที่สัมพันธ์กับน้ำ วัฒนธรรมความเชื่อ วิธีที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ทั้ง 3 มิติ (ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ) ภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ ทั้งด้านการจัดการน้ำ การทำนาทาม การประมง การหาแหล่งดินดิบสำหรับปั้นหม้อ หรือทำกระเบื้องดินเผาถุงหลังคา (ที่บ้านโนนนกหอยเคยมีการ

ทำมาก่อน) เป็นต้น แล้วสิ่งเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร หรือเหตุการณ์อะไรสำคัญๆ ที่เกิดขึ้น (ทั้งสถานการณ์ในชุมชน หรือ ปัจจัยภายนอกที่เชื่อมโยงถึงสถานการณ์ในชุมชน) ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของทามห้วยหลวง ทั้งต่อระบบน้ำ ระบบนิเวศป่าทาม และวิถีของชุมชน อันนี้ น่าจะทำให้เห็นภาพรวมที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบได้ และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาได้อย่างชัดเจน และทำให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ เป็นวิชาการ สามารถยกระดับเป็นข้อมูลทางวิชาการที่สาธารณะ หรือระดับนโยบายยอมรับได้ เพราะกรณีการศึกษาเช่นนี้ ทำให้ชาวบ้านลุ่มน้ำลำพะเนียงชนะเลิศในศาลปกครองมาแล้ว

2) ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของพืชพรรณป่าทาม (พืชอาหาร สมุนไพร ไม่ใช่ สอย พืชอาหารสัตว์ รวมทั้งเห็ด สาหร่าย พืชน้ำ เป็นต้น)

3) ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ป่า และสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา นก สัตว์เลื้อยคลาน รวมถึงแมลง เป็นต้น

4) ศึกษามูลค่า คุณค่าของฐานทรัพยากรในป่าทาม เช่น รายได้จากการเก็บเห็ด เก็บผัก หาปลา สัตว์น้ำ เผาถ่าน คุณค่าในเชิงแหล่งท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ แหล่งประกอบพิธีกรรม หรือ ความสำคัญต่อนิเวศวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ฯลฯ

5) การปรับตัวของชุมชนต่อสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวในหลากหลายรูปแบบ และ ประสพการณ์ หรือ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมในพื้นที่ ซึ่งมีการประยุกต์หาทางออก ทางเลือกได้อย่างเหมาะสม เช่น การจัดการน้ำขนาดเล็ก การอนุรักษ์วังปลา การสร้างทามในผืนนา การทำบ่อดักปลา ฯลฯ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปิดมุมมองจากการพึ่งพา มาสู่รูปธรรมของการพึ่งตนเองได้ และก็นำรูปแบบอันหลากหลายเหล่านี้ มาสู่การแลกเปลี่ยนประสพการณ์กันและกันในเวที

เมื่อมีชุดข้อมูลเหล่านี้แล้ว ก็จะนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ จัดเวทีเพื่อเติมประเด็น หาข้อสรุปรวมเพื่อนำไปสู่ร่างข้อเสนอ หรือแผนงานเล็กๆ ในการทำงานต่อได้ คิดว่าในช่วง 1 ปี ทำได้ขนาดนี้ก็น่าจะดีมากแล้ว ก็พอจะมีข้อมูลที่เป็นระบบสะท้อนต่อสาธารณะ มีข้อเสนอเชิงนโยบาย เชิงประเด็น และเชิงพื้นที่ และมีรูปแบบการปฏิบัติการในพื้นที่ได้อย่างเฉียบคมและมีพลังพอ

หลังจากนั้น ค่อยขยับขบวนในเรื่องเครือข่าย เรื่องการจัดการร่วม เรื่องการอนุรักษ์ พื้นฟู หรือใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

2. โครงการอนุรักษ์ป่าไม้ สัตว์ป่า (หนองแวงเจ็ด-เกษตรสมบูรณ์)

เท่าที่อ่าน (ไม่ได้ดูอยู่ฟัง) อาจยังไม่สมบูรณ์เท่า โครงการห้วยหลวง สร้างคอม แต่ก็เป็นเรื่องที่ชาวบ้านพยายามที่จะพัฒนาข้อเสนอที่น่าสนใจหลายประเด็น

กรณี หนองวัวซอ กิจกรรมในการดำเนินการวิจัย หรือกระบวนการที่จะได้มาซึ่งข้อมูลที่บ่งชี้ถึง ความสำคัญของพื้นที่ยังไม่ชัด เช่น ความหลากหลายทางชีวภาพของพรรณไม้ สัตว์ป่า แมลง ฯลฯ ตลอดจน คุณค่า มูลค่า ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณ ชนิด รูปแบบวิธีการ ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์และใช้ ประโยชน์ที่สัมพันธ์กับวิถีของชุมชน ซึ่งได้พึ่งพาอาศัย และได้ใช้ประโยชน์ในแง่มุมต่างๆ

ยังขาดวิธีการที่จะชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง ภาวะคุกคามที่ปรากฏเห็นเชิงประจักษ์ และ แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตถ้าปล่อยไว้ไม่จัดการ

ดูจากข้อเสนอยังเน้นเรื่องการใช้เวทีเป็นตัวระดมข้อมูล ซึ่งเวทีก็สำคัญ ช่วยชี้ประเด็น ช่วยให้เห็น ภาพ เห็นปัญหา หรือมิติต่างๆ ได้ แต่จะไม่ลุ่มลึก ไม่ขัดเท่ากับการลงศึกษาในพื้นที่จริง เวทีจึงไม่ใช่ ทั้งหมดของกระบวนการ เป็นแค่ส่วนหนึ่งของกระบวนการ แต่ ข้อมูลที่ลุ่มลึก ละเอียด รอบด้าน ที่จะโยน เข้าสู่เวที อันนี้สำคัญกว่า จึงต้องไปเน้นตรงนั้นให้มากด้วยว่าจะได้ข้อมูลที่ดีด้วยวิธีการอะไร และตรงนี้ก็ คือหัวใจสำคัญของกระบวนการวิจัย อาจจะต้องมาปรับความคิดและวิธีการกันตรงนี้ เพื่อให้งานที่ออกมา มีพลัง เป็นงานวิจัยที่สร้างความรู้ ไม่ใช่เป็นงานกิจกรรมประกอบโครงการ

3. โครงการฟื้นฟูสภาพทรัพยากร (บ้านห้วย)

บ้านห้วยเสนอสถานการณ์ ประเด็น แนวคิด ข้อมูลสภาพทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่สำคัญๆ อันเป็น ฐานทรัพยากรชุมชนได้ดี แต่กลับไม่ได้เอาข้อมูลเหล่านี้ไปกำหนดไว้ในประเด็นศึกษา จะเห็นว่า คำถาม ในการวิจัยยังไม่สอดคล้องกับประเด็น หรือ สถานการณ์ที่ยังเป็นปัญหา ยังมองเป็นส่วนๆ ยังไม่สามารถ เชื่อมโยงได้ชัดเจนทั้งระบบ เพราะดูแล้วสิ่งที่เป่าเป้าหมายคือ “อยากให้ป่าดีขึ้น” ทั้งๆ ที่เรื่องฐาน ทรัพยากรในชุมชนไม่ใช่เรื่องป่าเรื่องเดียว เป็นเรื่องทรัพยากรที่คาบเกี่ยวอยู่กับน้ำ และแบบแผนการ ผลิตในชุมชน โดยเฉพาะการผลิตทางการเกษตร การหาปลา อนุรักษ์พันธุ์ปลา (วังปลา) ซึ่งมีวังปลา หลายแห่ง มีประเด็นป่าทามและวังปลา (วังนามน) ป่าบก ป่าโคก และภูมิปัญญาการจัดการน้ำ ซึ่งมีครบ อยู่แล้วในพื้นที่ห้วยใหญ่ แต่ไม่ทำให้ชัดในกระบวนการศึกษา ไม่ขับเน้นให้เห็นถึงคุณค่า หรือความ เข้าใจร่วมในสิ่งที่ตนเองมี

การจัดการทรัพยากร แม้จะเอาทรัพยากรตัวใดตัวหนึ่งเป็นฐานการเรียนรู้ แต่ก็ไม่สามารถแยก ขาดจากทรัพยากรอื่นๆ หรือมิติอื่นๆ ได้ ทั้งการจัดการวิถีการผลิต การจัดการชีวิต การจัดการ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมถึงการตอบสนองเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น โดยมีภูมิรู้ ภูมินิเวศ หรือวัฒนธรรมชุมชน เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญในการสร้างศักยภาพของชุมชนใน การจัดการทรัพยากร อันนี้ น่าจะต้องสร้างความเข้าใจร่วมกัน และพัฒนาข้อเสนอที่สามารถหลอมรวม บริบทต่างๆ เหล่านี้เข้าด้วยกัน ก็จะเป็นโครงการที่น่าสนใจและมีพลังเลยทีเดียว

บรรณานุกรม

เครือข่ายนักวิจัยไต้หวันลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง

- 2548 นิเวศวิทยาและประวัติศาสตร์ป่าบุ่งป่าทาม ลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง, โครงการแม่น้ำเพื่อชีวิต, [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.livingriversiam.org/thai/tb_research.htm.

นิธิ เอียวศรีวงศ์

- 2545 “วิจัยไต้หวัน”, มติชนสุดสัปดาห์, ฉบับประจำวันที่ 9-15 สิงหาคม 2545, ปีที่ 22 ฉบับที่ 1147 หน้า 28.

บัญชากร แก้วส่องและคณะ

- 2549 การสังเคราะห์ผลการวิจัยท้องถิ่นภาคอีสาน, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ห้องสมุดออนไลน์, [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://elibrary.trf.or.th/>.

ประชาไท.2551. “เครือข่ายประชาชนลุ่มน้ำโขงภาคอีสานออกแถลงประณามรัฐไร้ธรรมาภิบาล ขู่จับผิดโครงการผันน้ำจิมฮู่ฮู่ฮู่” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.media4democracy.com/th/index.php?option=com>, (24 มิถุนายน 2551)

ประสิทธิ์ ประครองศรีและคณะ

- 2550 โครงการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำโขง (ตะวันออกเฉียงเหนือ), รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์.

ผู้จัดการออนไลน์.2548.”เร่งแผนแม่บทการจัดการลุ่มน้ำ “ห้วยหลวง” เป็นต้นแบบการจัดการลุ่มน้ำห้วยหลวง” , [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://www.udonthani.com/udnews/03369.html>, (26 ตุลาคม 2548)

ผู้จัดการออนไลน์. 2552. “กรมน้ำสุดท้ายมีเงิน เดินหน้าโครงการขุดคูโม่งค์ผันน้ำโขงลงอีสานยุคหมัก แม้มาร์คส่งสัญญาณให้ระงับ-หันไปสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กแทน เผยสุวิทย์เตรียมเซ็นขอกู้ยืม 3.2 หมื่นล้าน ทำเฟสแรก ขุดคูโม่งค์ในประเทศก่อน” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.boydream.com/manager-news-content2.php?newid=5171>, (16 มกราคม 2552)

ไพจิตร ศิลารักษ์และคณะ

- 2547 โครงการวิจัยรูปแบบการหาปลาที่เหมาะสมกับสภาพระบบนิเวศของชุมชนลุ่มน้ำมูนตอนกลาง, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ห้องสมุดออนไลน์, [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://elibrary.trf.or.th/>.

“โพสทูเดย์, “นักวิจัยเตือนผันน้ำโขงอาจกระทบการเกิดบั้งไฟพญานาค” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.citisservice.net/forum/index.php?topic=19145.msg19145>, 29 มีนาคม 2551

มนตรี จันทวงศ์. 2551 “โครงการผันน้ำเริ่มฯ 7.6 หมื่นล้าน :ความจริงที่คนอีสานต้องรู้”

ผู้จัดการรายวัน [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

http://www.livingriversiam.org/mk/mek_a24.html, (18 กรกฎาคม 2551)

มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน

- 2545 คำสดุดีนักวิจัยไต้หวัน, บทความมหาวิทยาลัยเที่ยงคืนลำดับที่ 228, [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา. <http://www.midnightuniv.org/midfrontpage/newpage2.html>.

มปช.

- 2551 กฎสำคัญสู่การแก้ไข “พ.ร.บ.ชลประทานราษฎร์”, วารสารชลประทาน, ปีที่ 16 ฉบับที่ 125 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2551, หน้า 5 และหน้า 8.

มปช.

- 2552 กรมชลประทานกรมชลประทาน, [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.ryt9.com/s/prg/563040/>, (28 เมษายน 2552)

ยรรยงค์ อินม่วงและคณะ

- 2549 บทเรียนการพัฒนานโยบายสาธารณะการจัดทำแผนลุ่มน้ำภาคประชาชน: กรณีศึกษาลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, คลังข้อมูลความรู้และระบบสุขภาพของ สวรส. และองค์กรเครือข่าย, <http://dspace.hsri.or.th/dspace/handle/123456789/1872>.

รุ่งวิจิต คำงามและคณะ

- 2548 โครงการจัดการน้ำระบบย่อยโดยองค์กรชุมชน กรณีศึกษาภูเขาดีม อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ห้องสมุดออนไลน์, [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://elibrary.trf.or.th/>.

เลิศศักดิ์ คำคงศักดิ์. 2551. “โปรดประเมินความคุ้มค่าโครงการ ‘โขงซีมูล’ ก่อนเดินหน้าอุโมงค์ผันน้ำโขง” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.food-resources.org/news/view.php?id=2677> (3 ตุลาคม 2551)

สมหมาย ชินนาคและคณะ

- 2548 โครงการวิจัยเรื่อง วิถีชีวิต ผู้คน และพื้นที่ชุ่มน้ำ: พลวัตการจัดการทรัพยากรในระบบนเวศแบบ “กุด” ของชุมชนเมืองในเขตรอยต่อเทศบาลนครอุบลราชธานีกับเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ระยะที่ 1, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ห้องสมุดออนไลน์, [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://elibrary.trf.or.th/>.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการลุ่มน้ำโขง

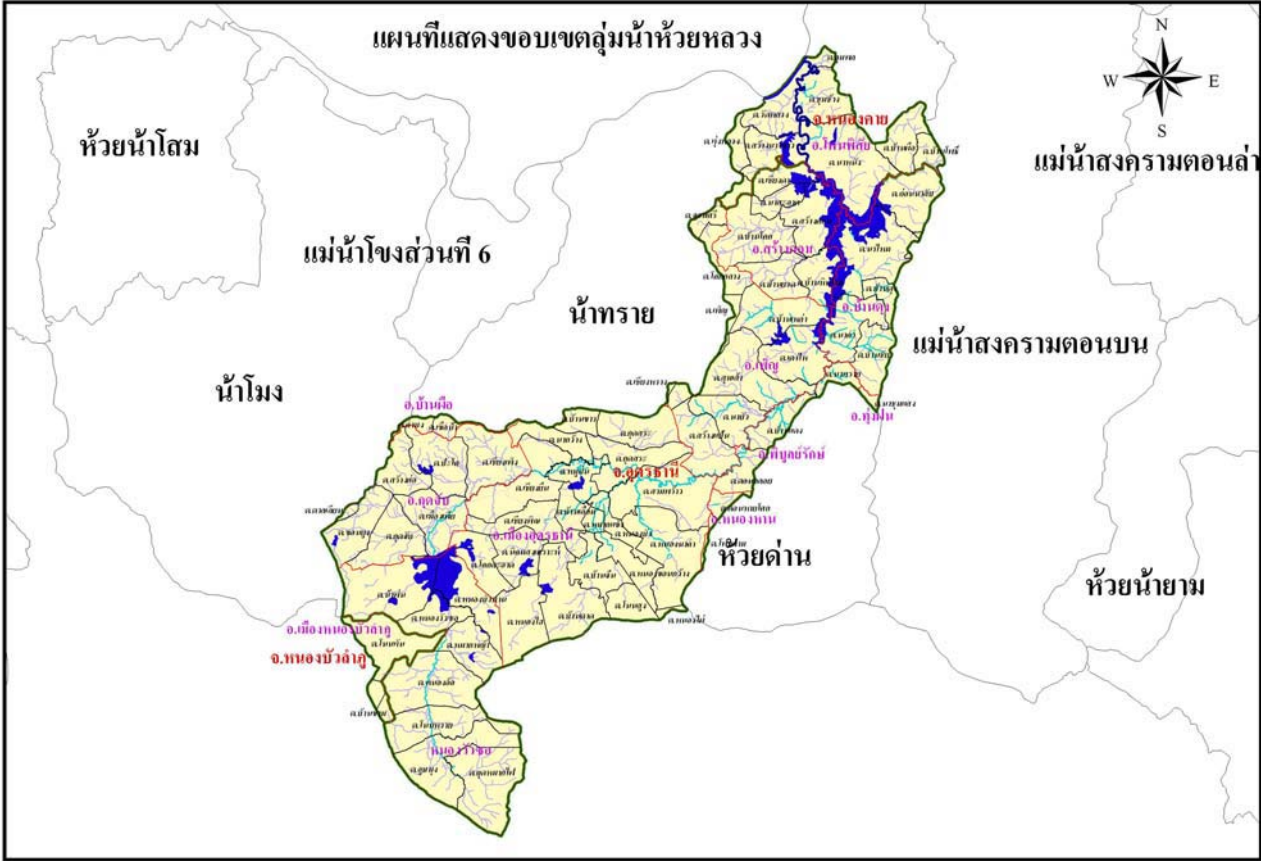
- 2552 โครงการลุ่มน้ำห้วยหลวง ลุ่มน้ำสาขานำร่องในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, เอกสารอัดสำเนา, สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 กรมทรัพยากรน้ำ.

สำนักงานสถิติจังหวัดอุดรธานี

- 2552 รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2551, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักงานสถิติจังหวัดอุดรธานี.

สำนักข่าวอินโฟเควสท์. 2552. “โฆษกรัฐบาลเผย กรม.เห็นชอบในหลักการโครงการผันน้ำจี้ม-
ห้วยหลวง-ลำปาว”, [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.ryt9.com/s/iq01/394703/> ,15 กรกฎาคม 2552

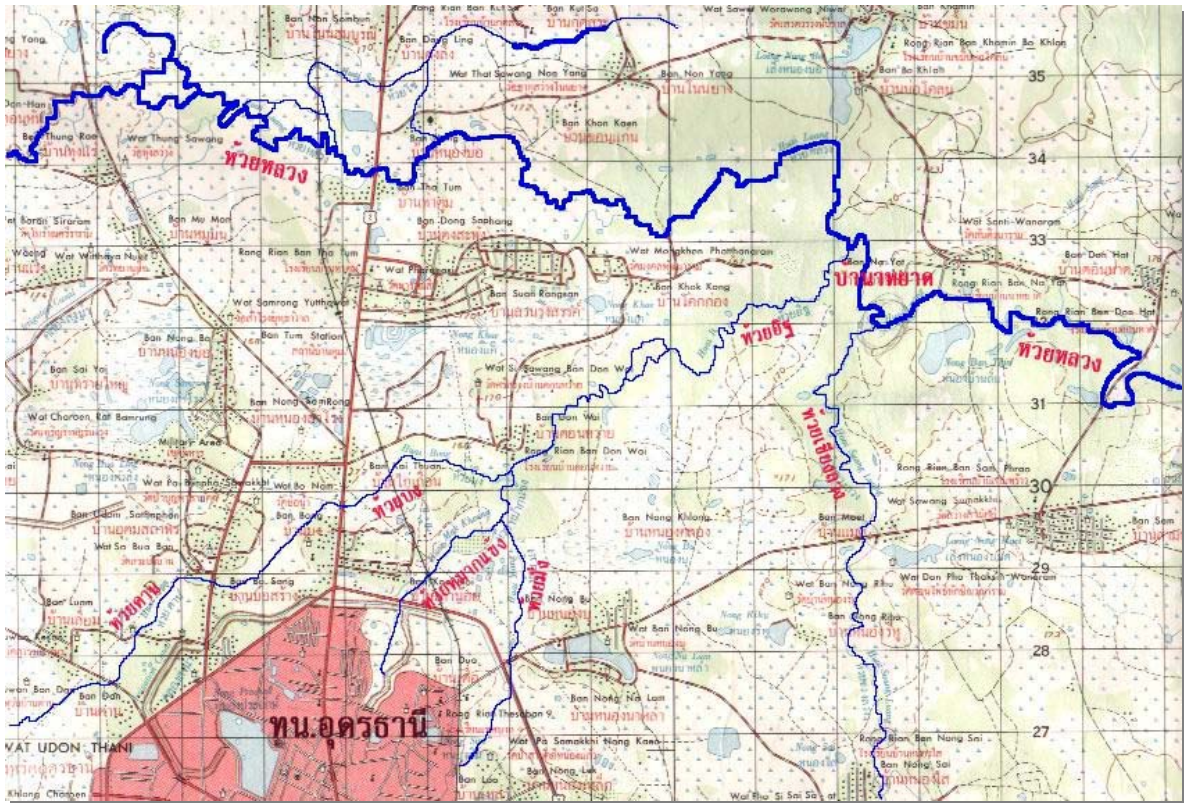
แผนที่แสดงพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยหลวง

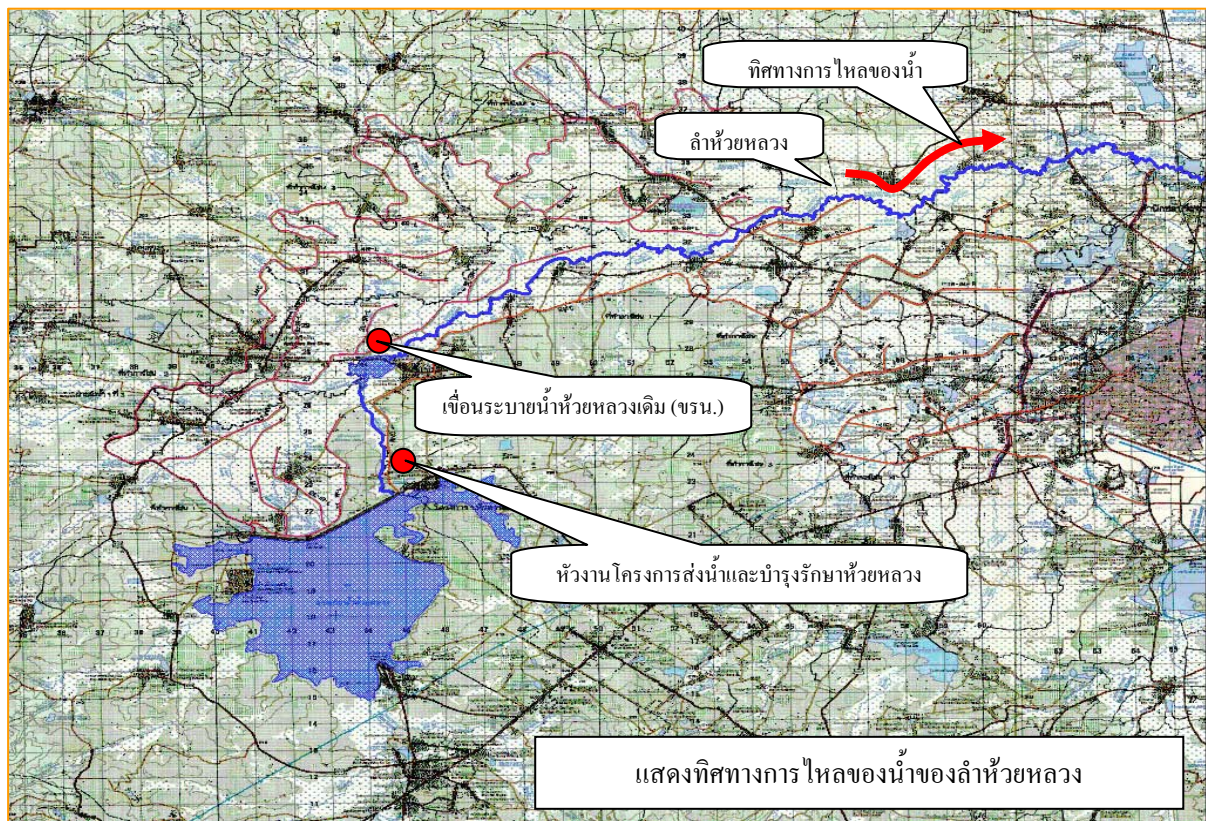
แผนที่แสดงขอบเขตลุ่มน้ำห้วยหลวง
ที่มา: สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 อุตรดิตถ์

แผนที่แสดงเส้นทางน้ำห้วยหลวง ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,
<http://thai.tourismthailand.org/map/udonthani-41-1.html>

แผนที่แสดงเส้นทางน้ำห้วยหลวง
ที่มา: สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 9 อุดรธานี

แผนที่แสดงทิศทางการไหลของน้ำห้วยหลวง

ที่มา: สำนักชลประทาน,

<http://irrigation.rid.go.th/rid5/huailuang/data/water/planwater52.doc>

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

เพื่อชี้แจงและแนะนำโครงการศึกษาแนวทางยุทธศาสตร์การวิจัยและการพัฒนาลุ่มน้ำ
ห้วยหลวง วันที่ 15 มิถุนายน 2552 ณ ห้องประชุมที่ว่าการอำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

1. นายพิภพ หัสสา	ผู้ประสานงานศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
จังหวัดหนองบัวลำภู
2. นางสาวพัชรินทร์ บัวลอย	ผู้ประสานงานโครงการศึกษาแนวทางยุทธศาสตร์การวิจัยและ
พัฒนาลุ่มน้ำห้วยหลวงอุดรธานี
3. นางวิสาขา หมีกระ	นักพัฒนาอิสระ
4. นายวรารุช แสนนาทน	คณะอนุกรรมการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี
5. นายบุญเลิศ นามลิ่ง	ประธานกลุ่มคณะอนุกรรมการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี
6. นายเหรียญชัย หล้าคอม	คณะอนุกรรมการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี
7. นายเทวัญ โพนนาฆ่า	ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม
8. นายปรีชา วงษ์กันหา	ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม
9. นายชุม จอมศรี	กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาห้วยหลวงตอนล่าง ตำบลสร้างคอม
10. นายธเนศ สร้างแก้ว	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม
11. นายสุทัศน์ บุตรอุดม	ข้าราชการบำนาญ ตำบลสร้างคอม
12. นายไชยวัฒน์ ศรีสุนทร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา อำเภอหนองหาน
13. นางอรุณ โพนสร้างแก้ว	หมู่ 1 ตำบลเชียงดา อำเภอสร้างคอม
14. นายวินัย กรถิ่น	รองนายกอบต.เชียงดา อำเภอสร้างคอม
15. นายสุรัตน์ วรณพันธ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม
16. นายประดิษฐ์ โฆสิต	รองนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลสร้างคอม
17. นายก้อน พึ่งน้อย	รองนายกอบต.บ้านหินโงม อำเภอสร้างคอม
18. นายน้ำฟ้า โพนพุด	ปลัดอบต.นาสะอาด อำเภอสร้างคอม

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

การประชุมเพื่อชี้แจงและแนะนำโครงการศึกษาแนวทางยุทธศาสตร์การวิจัยและการพัฒนาลุ่มน้ำ
ห้วยหลวง วันที่ 16 มิถุนายน 2552 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัด อําเภอมือง

จังหวัดอุดรธานี

1. นายสุวัฒน์ กระจ่างมนตรี	นายช่างชลประทานอาวุโส
โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง
500 หมู่ 10 ตำบลโคกสะอาด อําเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
2. นายประยูร หาญประชุม	นายก อบต.นาข่า
12 หมู่ 2 ตำบลนาข่า อําเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
3. นายปัทมธร ตันแดง	หัวหน้าส่วนโยธา อบต.เชียงยืน ต.เชียงยืน อ.เมือง จ.อุดรธานี
4. นายคมคิด เครือกลาง	ปลัด อบต.บ้านตาด ม.5 ต.บ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี
5. นายพงษ์เพชร คำแพร่พล	ผช.ผจก.ประปาอุดรธานี การประปาอุดรธานี 444 ม.4 ต.หมาก
แข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี
6. นายประภัทร ประพันธ์พจน์	สถิติจังหวัด สำนักงานสถิติจังหวัดอุดรธานี
7. นายสุรพงษ์ ศรีประไหม	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 9 อุดรธานี
8. นายนครินทร์ บุญชิต	หัวหน้าส่วนโยธา อบต.กุดสระ อ.เมือง จ.อุดรธานี
9. นายมงคล ศรีเฉลิม	นายยก อบต.นาดี 163/2 กุดลิงอ้อ ต.นาดี อ.เมือง จ.อุดรธานี
10. นายนวปฏิฐ จตุรพรพรรณ	นักพัฒนาอิสระ 19/23 ม.1 ต.นาดี อ.เมือง จ.อุดรธานี
11. นายบุญเหลือ บุญสา	รองนายยกอบต.เชียงยืน 18/1 บ.เชียงยืน ต.เชียงยืน อ.เมือง จ.
อุดรธานี
12. นายชุมพล หล้าจางวาง	นายยกอบต.เชียงยืน 199 ม.5 ต.เชียงยืน อ.เมือง จ.อุดรธานี
13. นายวีรศักดิ์ เข็มศรี	นายยกอบต.หม่มน 59 ม.10 ต.หม่มน อ.เมือง จ.อุดรธานี
14. นายสุชาติ เครือเขื่อนเพชร	นักพัฒนา อิสระ 45/11 ถ.เพาะนิยม ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.
อุดรธานี

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

การประชุมเพื่อชี้แจงและแนะนำโครงการศึกษาแนวทางยุทธศาสตร์การวิจัยและการพัฒนาผู้นำ
ห้วยหลวง วันที่ 25 มิถุนายน 2552 ณ.องค์การบริหารส่วนตำบลหม่มน อำเภอมือง
จังหวัดอุดรธานี

1. นางสาวพัชรินทร์ บัวลอย	ผู้ประสานงานโครงการศึกษายุทธศาสตร์และแนวทางการวิจัย
จังหวัดอุดรธานี
2.นางวิสาขมาส หมีกระ	119 หมู่ 2 ตำบลสร้างโคก อำเภอสว่างคอม จังหวัดอุดรธานี
3. นายปัทมธร ตันแดง	หัวหน้าส่วนโยธา อบต.เชียงยืน
ตำบลเชียงยืน อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
4. นายชุมพล นาแห่งทอง	รองนายก อบต.หม่มน ตำบลหม่มน อำเภอมือง จังหวัด
อุดรธานี
5. วีรศักดิ์ เข็มศรี	นายก อบต.หม่มน ตำบลหม่มน อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
6. นายคุณ แพทย์จันตา	สมาชิกอบต.หม่มน ตำบลหม่มน อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
7. นายวีรพงษ์ ศรีบรรพต	สมาชิกอบต.หม่มน ตำบลหม่มน อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
8. จ.ส.อ.ราเชนทร์ สู้สุข	เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทา
อบต.หม่มน ตำบลหม่มน อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
9. นายเสนอ มุขอภัย	สมาชิกอบต.หม่มน ตำบลหม่มน อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
10.นายคำมูล เทียงตรง	สมาชิกอบต.หม่มน ตำบลหม่มน อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
11.นายสมพร น้อยมี	สมาชิกอบต.หม่มน ตำบลหม่มน อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
12. นางนวลละออง เทพวาปี	สมาชิกอบต.หม่มน ตำบลหม่มน อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
13. นางรุ่งทิพย์ วางคำ	สมาชิกอบต.หม่มน ตำบลหม่มน อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
14.นายวินัย อนนตรี	สมาชิกอบต.หม่มน ตำบลหม่มน อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี
15.นายอุดร กรมทนายาน	รองนายก อบต. หม่มน ตำบลหม่มน อำเภอมือง จังหวัด
อุดรธานี

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม
การประชุมชี้แจงโครงการพื้นที่อำเภอหนองวัวซอ
วันที่ 17 มิถุนายน 2552 ณ ห้องประชุมอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

1.นายถวัลย์ โกมา	กำนัน ต.หนองบัวบาน 75 ม.6 ต.หนองบัวบาน อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
2.นายอัมพร เอกพล	โรงเรียนชาวนา 59 ม.9 ต.กุดหมากไฟ อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
3.นายอนงค์ ศรีปากดี	สารวัตรกำนัน 174 ม.7 ต.หนองอ้อ อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
4.นายประกอบ วงศ์มัลลย์	สารวัตรกำนัน 198 ม.1 ต.หมากหญ้า อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
5.นายชม ศรีมา	ประธานกลุ่มทำนา 46 ม.8 ต.อุบมุง อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
6.นายบุญมา ศรีสวัสดิ์	ผู้ใหญ่บ้าน 37 ม. 3 ต.น้ำพัน อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
7.นายบุญถม รัตนศรีอ้อ	รองนายก อบต.กุดหมากไฟ 127 ม.7 ต.กุดหมากไฟ อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
8.นายประยูร ชนะมาร	รองนายก อบต.น้ำพัน 72 ม.4 ต.น้ำพัน อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี
9.นายเฮอร์วัฒน์ รัตนเดชอุดม	ปลัดอาวุโส สำนักงานที่ว่าการ อำเภอหนองวัวซอ จ.อุดรธานี
10.น.ส.วิชุดา พลพพันธ์	ผช.ผู้ประสานงาน ศูนย์วิจัยท้องถิ่น จ.หนองบัวลำภู ศาลากลางชั้น 3 ต.ลำภู อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมพัฒนาจิตวิทยาวิจัยอำเภอพิบูลย์รักษ์ครั้งที่ 1

เวทีชี้แจงโครงการ และค้นหาจิตวิทยาวิจัย วันที่ 21 กรกฎาคม 2552 ณ. ศาลาประชาคมหมู่ 11

บ้านห้วยน้ำใหญ่ ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี

1	นางสาวแก้วใจ มีคำแสน	สมาชิก อบต.ดอนกลอย4 หมู่ 11 บ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม
ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
2	นายถนอม อำเคน	ผู้ใหญ่บ้าน1 หมู่ 11 บ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม ตำบลดอนกลอย
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
3	นายเอกชัย แท่นชัยสงฆ์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน9 หมู่ 11 บ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม ตำบลดอน
กลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
4	นายสมภาร รูปใหญ่	กรรมการ78 หมู่ 11 บ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม ตำบลดอนกลอย
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
5	นายสุพรรณ พรหมถาวร	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 บ้านหนองคอนแสน อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี
6	นายสิทธิ์ พากุล	สมาชิก อบต.หมู่ 8 บ้านหนองคอนแสน อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี
7	นางจิตติมา ยศอ่อน	ประธาน อสม.99 หมู่ 11 บ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม ตำบลดอน
กลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
8	นายบุญลี บัวสิงห์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลดอนกลอย
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
9	นางพัทยา รำพาย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน133 หมู่ 11 บ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม ตำบล
ดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
10	นายทินกร พุ่มบุญ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน16 หมู่ 10 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี
11	นางเตือนใจ พรหมแสงใจ	83 หมู่ 10 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
12	นางดวงใจ แสนสิทธิ์	123 หมู่ 10 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
.		
13	นายทองสา อ่อนบำรุง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน48 หมู่ 2 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี
14	นายปอน วีระลา	63 หมู่ 2 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
15	นายประเสริฐ นิลพันธุ์	15/11 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมพัฒนาจิตวิทยัจัยอำเภอพิบูลย์รักษ์ครั้งที่ 2
การประชุมเพื่อพัฒนาจิตวิทยัจัยบ้านห้วยน้ำใหญ่ ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัด
อุดรธานี วันที่ 24 กรกฎาคม 2552ณ. ศาลาประชาคมหมู่ 11

1	นางสาวแก้วใจ มีคำแสน	สมาชิก อบต.ดอนกลอย4 หมู่ 11 บ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม
ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
2	นายถนอม อำเคน	ผู้ใหญ่บ้าน1 หมู่ 11 บ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม ตำบลดอนกลอย
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
3	นายเอกชัย แท่นชัยสงฆ์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน9 หมู่ 11 บ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม ตำบลดอน
กลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
4	นายสมภาร รูปใหญ่	กรรมการ78 หมู่ 11 บ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม ตำบลดอนกลอย
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
5	นายสุพรรณ พรหมถาวร	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 บ้านหนองคอนแสน อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี
6	นายสิทธิ์ พากุล	สมาชิก อบต.หมู่ 8 บ้านหนองคอนแสน อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี
7	นางฐิติมา ยศอ่อน	ประธาน อสม.99 หมู่ 11 บ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม ตำบลดอน
กลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
8	นายบุญลี บัวสิงห์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลดอนกลอย
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
9	นางพัทยา รำพาย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน133 หมู่ 11 บ้านห้วยน้ำใหญ่ประชาคม ตำบล
ดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
10	นายทินกร พุ่มบุญ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน16 หมู่ 10 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี
11	นางเตือนใจ พรหมแสงใจ	83 หมู่ 10 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
12	นางดวงใจ แสนสิทธิ์	123 หมู่ 10 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
13	นายทองสา อ่อนบำรุง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน48 หมู่ 2 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี
14	นายปอน วีระลา	63 หมู่ 2 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
15	นายประเสริฐ นิลพันธ์	15/11 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมพัฒนาจิตวิทยาวิจัยอำเภอสร้างคอม
การประชุมพัฒนาจิตวิทยาวิจัยอำเภอสร้างคอม วันที่ 20 กรกฎาคม 2552 ณ.ห้องประชุมชั้น 2
อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

1.นายธเนศ สร้างแก้ว	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4
14 หมู่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
2. นายฉลอง เกษนัส	ประธานชมรมกลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำพาน
1634 หมู่ 2 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
3. นายบุญเลิศ นามลั้ง	ประธานสมาพันธ์เกษตรกรอำเภอสร้างคอม
119 หมู่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
4. นายประเสริฐ โพนสิงห์	สมาพันธ์เกษตรกรอำเภอสร้างคอม
5 หมู่ 10 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
5. นายชุ่ม จอมศรี	กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาลำห้วยหลวงตอนล่าง
ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
6. นายก้อน พังน้อย	รองนายก อบต.ตำบลหินโงม
64 หมู่ 1 ตำบลหินโงม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
7.นายประดิษฐ์ ไผ่สิต	รองนายกเทศมนตรีตำบลสร้างคอม
240 หมู่ 1 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
8. นายสุทัศน์ บุตรอุดม	ข้าราชการบำนาญ
233 หมู่ 1 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
9. นายสุทัศน์ ศรีโททุม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม 7 หมู่ 4 ตำบลเชียงดา อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
10. นายน้ำพี โพนพุด	ปลัด อบต.นาสะอาด
23 หมู่ 4 ตำบลนาสะอาด อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
11.อาจารย์พิภพ หัสสา	ผู้ประสานงานโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู
12. นางสาวพัชรินทร์ บัวลอย	ผู้ประสานงานโครงการศึกษายุทธศาสตร์และแนวทางการวิจัย
จังหวัดอุดรธานี
13.นางวิสาขมาส หมี้กระ	119 หมู่ 2 ตำบลสร้างโคก อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมพัฒนาโจทย์วิจัยอำเภอสร้างคอม

รายงานการประชุมพัฒนาโจทย์วิจัยอำเภอสร้างคอม

วันที่ 31 กรกฎาคม 2552 ณ ห้องประชุมชั้น 2 อำเภอสร้างคอม

ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี

1.นายเชวง โคตรศรี	ผู้ใหญ่บ้าน 134 ม. 13 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
2.นางยุพิน เสียวเสียว	กรรมการ 216 ม.17 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
3.นายเหรียญชัย หล้าคอม	กรรมการ 1 ม.8 ต.เชียงดา อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
4.นายฉลอง เกตุนัด	ประธานกรรมการชมรมอนุรักษ์ อ่างน้ำพาน 164 ม.2 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
5.นางทองมี วงษ์มาก	ผู้ใหญ่บ้าน 54 ม.7 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
6.นายสิทธิพงศ์ ปันดี	ผู้ใหญ่บ้าน 288 ม.1 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
7.นายอุดร มโนศักดิ์	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน 66 ม.8 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
8.นายคำมูล เหนือบุตรดา	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน 77 ม.3 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
9.นายธเนศ สร้างแก้ว	ผู้ใหญ่บ้าน ม.4 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
10.นายประเสริฐ โนนสัง	กำนัน ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
11.นายไชยวัฒน์ ศรีสุนทร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ต.บ้านเชียง อ.หนองหาน จ.อุดรธานี
12.นายหนูพัด กันยุบล	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน ต.เชียงดา อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
13.นายศักดิ์พนธ์ ศรีผาใหญ่	ผู้ใหญ่บ้าน 2 ม. 5 ต.เชียงดา อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
14.นายประจักษ์ กันหาชิน	ผู้ใหญ่บ้าน ม. 3 ต.เชียงดา อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
15.นายสมศรี สุนิพรรณ	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน ม. 6 ต.เชียงดา อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
17.นางบัวทอง ศรีมี	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน ม. 4 ต.เชียงดา อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
18.นายศิลป์สนธิ ไชยภักดี	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน 97 ม.5 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
19.นายอดุลวิทย์ ธีระสาร	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน 67 ม.1 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
20.นายประยูร โพลิต	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน 70 ม.11 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
21.นายบุญลี บุญญะรัง	สารวัตรกำนัน 24 ม.1 ต.เชียงดา อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
22.นายทูล ศรีหาวงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน 63 ม.9 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
23.นายสุทัศน์ บุตรอุดม	ข้าราชการบำนาญ 233 ม.1 9 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
24.นายผอบทอง ชำนาญกุล	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน 45 ม.10 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
25.นายสามารถ ธีสระ	อบต.นาสะอาด ต.นาสะอาด อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
26.นายรัฐภูมิ อินทฤาชัย	ผช.นายช่างโยธา อบต.นาสะอาด 226 ม.1 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี

27.นายน้ำผึ้ง โพนพุ่ม	ปลัดอบต.นาสะอาด 23 ม.4 ต.นาสะอาด อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
28.นายหนูนา เอ้หวั่ง	ผู้ใหญ่บ้าน 213 ม. 6 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
29.นายทวี ศรีสร้างคอม	ผู้ใหญ่บ้าน 128ม. 2 ต.สร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
30.นายอภิชาติ ศิริธร	ผู้ใหญ่บ้าน 2 ม. 6 ต.นาสะอาด อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
31.นายบุญธรรม โคตรกระพี	รองนายก อบต.หินโงม 3 ม.6 ต.หินโงม อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี
32.นายฉลอง โพนธาตุ	ผู้ใหญ่บ้าน 16 ม. 7 ต.เชียงดา อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมพัฒนาจิตวิทยิจัยอำเภอสร้างคอมครั้งที่ 1

เวทีนำเสนอข้อมูลการศึกษาการบริหารจัดการน้ำ การใช้น้ำ และการพัฒนาลุ่มน้ำห้วยหลวง
วันที่ 9 กันยายน 2552 ณ ศาลาประชาคมบ้านหัวนหมู่ 11 ตำบลดอนกลอย อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี

1.นส.แก้วใจ มีคำแสน	4 หมู่ 11 ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี
2. นายเชวง ไครตศรี	134 หมู่ 13 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
3. นายลัทธพงศ์ ชันดี	288 หมู่ 1 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
4. นายธเนศ สร้างแก้ว	14 หมู่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
5. นายเหรียญชัย หล้าคอม	1 หมู่ 8 ตำบลเชียงดา อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
6. นายสายทอง โพนธาตุ	31 หมู่ 3 ตำบลเชียงดา อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
7. นางวิสาขา หมี่กระ	119 หมู่ 3 ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
8. นายมงคล คุเลิศ	163 หมู่ 3 ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี
9. นางสาวรจนา อินทรธราช	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 9 อุดรธานี
10.นาสมภาร รูปใหญ่	78 หมู่ 11 ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี
11.นายอุทัย จันทรเสนา	211 หมู่ 3 ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี
12.นส.จิตติมา ลิ่นเนี้ยว	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
13.นายณรงค์ อารมณ	86 หมู่ 3 ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี
14. นายบุญกอง ภูแจ้งกอ	217 หมู่ 3 ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี
15. นางวัฒนา ศักดิ์บุตร	125 หมู่ 5 หมู่ 11 ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี
16. นส.สุภาพ นันทะศิริ	บ้านหนองแวงเจ็ด ตำบลน้ำพัน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
17. นายจันทา อินทกร	บ้านเกษตรสมบูรณ์ ตำบลน้ำพัน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

18.นายจารุพงศ์ คำเรือง	บ้านหนองแขวงเต็ด ตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
19. นายสุริยัน ผึ้งผาย	บ้านหนองแขวงเต็ด ตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
20. นายจำเริญ ศรีวัลลภ	บ้านหนองแขวงเต็ด ตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
21. นายถวิล มีจอม	บ้านเกษตรสมบูรณ์ ตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
22. นายประจักษ์ จันดารา	บ้านหนองแขวงเต็ด ตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
23.นายเทพ ยศอ่อน	หมู่ 3 ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี
24.นายวาสนา อุตลา	บ้านหนองแขวงเต็ด ตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
25.นายประคอง อุ่นอาสา	บ้านหนองแขวงเต็ด ตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
26.นายอำนาจ ไชยวงษ์	บ้านเกษตรสมบูรณ์ ตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
27. นายประเสริฐ นิลพันธุ์	หมู่ 11 ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี
28.นายสมศักดิ์ บุญตา	บ้านเกษตรสมบูรณ์ ตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
29.นายทองสุข วิริยภาพ	บ้านหนองแขวงเต็ด ตำบลน้ำพัน อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
30.นายสันติภาพ ศิริวัฒน์ ไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรธานี
31. นางสาวพัชรินทร์ บัวลอย	1814-15 หมู่ 1 ตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
32. นายพิภพ หัสสา	ศูนย์ประสานเพื่อท้องถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู
33.นางสาวสุวรรณา บัวพันธุ์	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
34. นายโกมล สนั่นก้อง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
35 นายอิษฐ์ ปักกันต์ธร	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่